

430 Insuper de hereditate, qualis, & differ. eamque communem esse... 7. Precipuum hujus opinionis fundamentum est, quia filiorum appellatione veniunt etiam nepotes, l. Liberatorum, §. Sed & Patris, ff. de verborum significatione, lege Filium, ff. de Ad Macedoniam, & hoc ex proprietate vocabuli, ut tenent notabiliter dux glossae, quarum altera est in §. Quid si nepotes in verbo Appellatur instituti quibus testamentum dar. tutor. §. ubi exprimitur ut secundum veram significationem verbi, quia filius dicitur a filio, quod est amicus: etiam nepotem dicitur filium. Altera in Authentica de non eligendis secundis subentibus, §. cum igitur in verbo filios: quae dicit hac appellatione omnes descendentes contineri: licet vulgariter contineantur tantum constituti in primo gradu: id est filii. Sicut est converso parentum nomine ascendentes omnes comprehenduntur, lege 3. §. penultimo, ff. de in jns voc. & propterea Senatus consulto, quo cautum est ne tutor pupillam suam filio tractat nuptiar: etiam nepos significatur, dicitur textus in lege Senatus, ff. de ritu nuptiarum. Atque ita videtur ibi hoc tradi pro regula, ut nomine filii significetur etiam nepos. Ad idem §. Fratris instituti de nuptiis ubi generalis ratio redditur, quia cujus filiam habere non licet nec ejus nepotem. Secunda opinio distinguit, an pater vivat, nec ne ut in primo casu nepos obtinere possit beneficium avi, in secundo autem non possit immediate. Ratio differente est quia vivente patre nepos non habet jus succedendi avo in bonis hereditariis, sed ejus patet qui eum praecedit gradu, Auth. in successione, C. De juri, & legit. hered. & sic eo casu cessat ratio successiois in beneficio. At patre de medio sublato nepos succedit in bonis avi; ideoque si ejus beneficium nulla persona media obtineret, notaretur in ipso hereditaria successio quam Sacri Canoness tantopere detestantur in Beneficiis Ecclesiasticis, ut dicitur in fine hujus capituli in capite Ad extirpandas & in cap. Ad abolendam infra eodem cum suis concordantibus. Sicut igitur persona extranea media purgat vitium, ut hic dicitur; sic & persona media naturalis; & hanc distinctionem probant hic Host. num. 8. vers. Post dies & Bellamera in 2. quast. Henricus Geminianus & Praepositus in cap. Presbiterorum §. 6. dist. 1. Hostiensis in Summa hujus tituli, §. Qui filii, versione Sed numquid. Altenuz Corollanus, Angelus, Silvester, Armilla & Summistae ferè omnes in verbo Beneficium, ut afferunt Dominus de Rota in decisione inferius citanda pro tertia opinione. Imò hanc declarationem tenent per omnes Doctores libere testatur Navarr. conf. 9. num. 5. de filiis Presbiterorum. A scribitur etiam hac opinio Innocentio in dicto cap. Ad extirpandas in prima in verbo Filius, ut ibi per Butrium, num. 7. & forte bene, quia licet Rota in sua decisione dixerit Innocentium simpliciter loqui & tenere contra nepotem: tamen dum ipse allegat textus in §. Sui instituti de hereditate qualitate & differentia: videtur intellexisse de nepotibus & descendentes qui habent jus succedendi; & sic mortuo jam patre & est ex mente glossae primae in praedicta Decretali Ad extirpandas, dum dicit idem esse in nepotibus quorum est jus succedendi. Nepos autem ex filia potest indistincte succedere in beneficio avi, sive mater vivat, sive non: nimirum quia neutro casu in hujusmodi nepote notari potest initium successiois in beneficio, cum mater illud habere non possit: ad hoc caput Licet ille secundo versione cum satis infra de testibus & cap. Fratritas infra de hereticis: praedictum quod non servit impedire servitatem, lege Qui jella, §. finali, ff. de servitute rustica gradii. Ita Bellamera hic 2. quast. vers. de nepote. Tertia opinio primae opposita est illorum qui absolute existimant hanc prohibitionem non extendi ad nepotes, etiam patre vita functo. Eamque ex veteribus amplexi sunt Joannes de Fano & Bartholus, Brixientis in cap. Apostolica 8. quast. 1. ut ibi patet in glossa unica ad finem. Laurentius & Joannes in cap. 1. in glossa in vers. Filius §. 6. dist. 1. & ibi etiam Archid. in glossa penultima. Turrorem. num. 10. Geminianus & Praepositus ambo, num. 2. & in dicto cap. Ad extirpandas infra eodem. Abbas Antiquus, num. 1. Joannes Andreas, num. 6. Martinus de Selva Episcopus Pampilonensis quem ibi refert & sequitur Bellamera, num. 3. Collectar. num. 1. in fine dum ultimo loco refert Archid. Butrium num. 7. in fine, dum hanc opinionem similitur refert ultimo loco. Cardinalis in 1. quast.

Ancharus circa medium, vers. Quae glossa. Idem tenuerunt Goff. edus in Summa hujus tituli, §. De hoc secunda & in apparatu dicti. cap. Ad extirpandas. Raimundus in Summa eodem titulo, §. 3. Frater Joannes in Summa Confessionum, quast. 8. Summa Filanella in verbo illegitimus. Baldus in cap. 1. §. Et quia, num. 3. vers. Quae glossa in terminis de his qui fecerunt dare possunt. Decius conf. 95. Et pro tenui facultate a num. 5. vers. Aude etiam quae majori parte cumulat & secuta est Rota in causa nullius legitimitatis, die 12. Februarii 1574. coram Rubeo: quae habetur impressa apud Navarrum conf. 10. de filiis Presbiterorum, ubi num. 5. vers. Licet in hoc, dicit Rotam secutam fuisse hanc tertiam opinionem tanquam melioribus rationibus fultam, magis communem magisque ad plenum per Doctores tractatam & defensam; & redarguit Butrium & Abbatem quod incaute locuti fuerint, dum discurrunt communem esse in contrarium; & hanc decisionem postea approbavit Rota coram Cardinali Seraphino, decis. 1442. num. 11. secundum quam consultum etiam latissime Navarr. conf. 9. hoc titulo. Hujus sententiae potissimum fundamentum est, quia filiorum appellatione ex proprietate vocabuli non veniunt nepotes. Quod probatur primo per textum in lege Quid si nepotes, ff. de testamentis tutela, inducendo eum dupliciter. Primo scilicet in sui ratione, dum dicit: aliter enim filii, aliter nepotes appellatur. Quae quidem ratio, cum generalis sit & tandem in proprietate verborum: concludit non modo in tutela; sed etiam in quacumque alia dispositione, ut constitderat Decius dicto consilio 95. num. 5. versione Probatum ista conclusio. Deinde inducitur ponderando differentiam quae ibi constituitur inter liberos & filios; nam si de rotore liberis, de nepotibus intelligitur, secus si filiis. Unde glossa in Clem. unica in verbo Liberi de Baptismo, dicit exceptionem quae ibi fit de liberis Regum & principum, ut in privatis domibus baptizari possint: extendi ad nepotes & alios descendentes, quia loquitur sub nomine liberorum: secus si dixerit de filiis, quia filiorum appellatione regulariter nepotes non comprehenduntur. Similiter glossa in cap. Presbiterorum in verbo Filius §. 6. dist. dicit prohibitionem de filiis Presbiterorum non promovendis, ad nepotes non extendi ob praemissam rationem; quia non de liberis, sed de filiis loquitur. Probatum secundo in lege Justa ff. de verborum significatione ubi textus dicit per interpretationem filii appellationem nepotem contineri. Si per interpretationem ergo non ex proprietate vocabuli, lege Quaequid asserenda & ibi Bartolus in principio ff. de verborum obligatione, lege Laba, ff. de supellectilibus legatis. Ad idem, textus in lege Filium, ff. de Macedoniam, ubi dictum in filium habet locum in nepotibus per viam extensionis; & sic non ex propria significatione facit textus in l. lege, §. Hoc capite, ff. de ritu nuptiarum, ubi Senator non potest ducere filiam illius qui artem ludicram exercuit; & tamen ducit nepotem. Probatum tertio ex cap. 2. §. 2. de hereticis, lib. 6. cujus dispositio dum punit filios hereticorum: nepotes non comprehendit, nisi de secunda generatione expressisset; & tamen etiam illud in speciali casu restringitur, ut patet in cap. Statutum ille secundo, eodem titulo & libro. Probatum quarto, quia conat in filio & nepote diversas species esse & diversos gradus, ut cap. 1. & 3. de ultimo 35. quast. §. 1. Jurisconsulti, ff. de gradibus & institutionibus eodem titulo per totum & patet ex arbore. Ideoque si filius est mulieri conjunctus in quarto gradu consanguinitatis, linea aequali vel inaequali: nepos tuus ex illo, cum sit remotior: licet cum illa contrahat, capite ultimo de consanguinitate & affinitate. Rursus qui contrahere non potest cum filia spiritali, contrahere tamen potest cum illius filia, cum hoc spirituum non reperitur, ut notat Joannes Andreas in rubrica, infra de cognatione spiritali. Idemque patet in filio fornicis adoptivae, ut §. Fratris, vers. Eius instit. de nuptiis. Stiguitur ex proprietate vocabuli appellatione filii non venit nepos: consequens est ut quod de uno dicitur, alium non comprehendat, lege Illam, cod. de collat. interpretatio autem & extensio in casu praesenti cessare debet, cum hae prohibitio sit poenalis, exorbitans & odiosa; quia poenae &c. cap. Poenae & cap. Ovis de regulis Juris, lib. 6. cap. Poenae de poenit. dist. 1. & generaliter cum aliquid specialiter in filiis inducitur contra Jus commune, non extenditur ad superiores in gradu, lege Sed & milites, §. 1. vers. Hoc autem de filiis, ff. de excep. tutor, l. Milites, cod. de quast. & post Jacobum de Arona notat Bartol. in dicta lege Liberatorum, num. 6. ff. de verborum significatione qui per hoc determinat multas notabiles questiones. Quid dicendum? Pro solutione supponendum est hanc textum loqui de filio, tam legitimum quam illegitimum; & non continere dispensationem & gratiam, pro ut sentit Innocentius hic in principio; sed Jus commune & Justitiam secundum intellectum quem sequuntur Petrus de Sampone, Abbas Ansq. Host. Joannes Andr. & ferè omnes, ut testatur Egid. Bellam.

In 7. Atque hoc supposito dicendum est hanc questionem hodie esse admodum dubiam, quia Gregorius XIII. ex sententia Sacrae Congregationis Concilii re mature discussa declaravit, nec per commuae, nec Constitutionem Clementis VII. quae incipit, Ad Canonum conditores, nec Concilium Tridentinum sessione 25. cap. 15. obitare, quo minus nepos legitimus ex filio illegitimo possit obtinere beneficium avi; idque tam vivente, quam defuncto patre, ut dixi latissime in d. c. Ad extirpandas in 5. quastione, praesertim num. 38. circa fin. Si igitur casus est decisis in nepote ex filio illegitimo etiam in terminis Constitutionis Clementis & Concilii Tridentini; utique multo fortius censetur decisis in nepote ex filio legitimo. Ad quod vide bonam gloss. in Summa §. 6. dist. & in c. Ad abolendam in ver. Maxime infra eodem, & ita incunctanter tenendum. Sed nihilominus abire non erit contrarius respondere. Non obstat igitur, quod filiorum appellatione aliquando comprehenduntur nepotes; quia ut ex superioribus patet, hoc non est ex propria vocabuli significatione, sed ex quadam interpretatione, ut dicitur in dicti. l. Justa de verborum significatione, ubi hoc tradit Dya. & Bart. in dicti. l. Liberatorum n. 3. ff. eod. & Joan. Andr. communiter receptus in d. cap. Ad extirpandas n. 6. circa fin. vers. Quae lex etiam inducit. Unde duae glossae in contrarium allegatae videntur falsae & contra textum in dicti. l. Justa, ut animadvertit Bellam. in praedicta Decretali, ad extirpandas num. 3. col. 2. vers. casu tamen. Hae autem interpretatio procedit tantum ubi est tanta vel similis ratio in nepote, sicut in filio & ubi dispositio est merè favorabilis respectu filiorum, alias secus, ut notat gloss. in cap. 1. in ver. Filius §. 6. dist. & omnes supra citati per hanc opinionem, Jas. in l. Gallus, §. Instituti ad n. 17. ff. de liber. & posthum. Alciat. in dicti. l. Justa praesertim in ver. Patris, Paul. de Caltr. conf. 170. incipit. Ne improprie col. 2. ubi ait appellatione filiorum non venire nepotes ex proprio significatu, nec ex interpretatione in quacumque dispositione legis vel hominis, quando non tractatur de ipsorum commodo & favore; & sequitur illud conf. Dec. in conf. 95. & pro tenui num. 5. col. 5. post med. vers. Et in terminis, in specie nostra tradunt Dominus de Rota in praesalleg. dec. Nullius legitimitatis num. 4. Quin imò Martinus Pampilonensis & post eum Bellam. in dicti. cap. Ad extirpandas num. 3. col. 2. post princip. tenuit illum textum non extendi ad nepotes eo fundamento, quia in his prohibitionibus non arguitur ex identitate rationis; Et quia in odiosis, prohibitis & exorbitantibus non est facienda extensio ad casum, qui licet videtur ejusdem rationis, tamen non est omnino similis, nec ex toto ejusdem rationis, cap. Non solum & c. Constitutionem de regular. libro 6. Certum est autem hoc casu non esse similem, vel tantam rationem prohibitionis in nepote quanta est in filio. Constat enim successiois in beneficio non aequè notari in illo sicut in hoc, ut post alios deducit Rota in dicti. decis. num. 3. & Navarr. conf. 9. num. 7. de fil. Presbiter. Non obstat d. l. Senatus, ff. De ritu nuptiar. Quoniam, ut respondet Joan. Andr. & alii post eum, quumvis ibi videatur tradi regula, ut nomine filii nepos significetur; tamen non est ita; imò verius est ibi esse casum specialem, ut patet ex praedictis & est praesalleg. §. Fratris instit. de nupt.

Secundo quæro. Quid in collateralibus? An scilicet nepos ex fratre prohibeatur obtinere beneficium patris vel fratris immediatè. Innocentius in cap. Ad extirpandas in princ. infra eod dixit hanc prohibitionem extendi non modo ad descendentes, sed etiam ad collaterales, qui perunt jure successiois, per cap. Apostolica 8. quast. 1. Verum cum in praecedenti questione scriptum sit eandem prohibitionem non potiri ad nepotem ex filio, utique ex hoc concluditur, ut longè minus porrigatur ad nepotem ex fratre & alios collaterales & ita in praesalleg. cap. Ad extirpandas, tenet glossa 1. vers. In collateralibus non prohibeatur, Joan. Andr. in fin. Bellam. n. 4. Henr. Boich. n. 3. Butr. n. 8. & communiter omnes Host. hic num. 8. vers. Secus est de collateralibus Collectar. num. 1. in fin. Bellam. in 2. quast. vers. Secus est de collateralibus, Butr. num. 11. Glossa unic. licet sub dictione, forte, in d. c. Apostolica. Sed Archid. ibi num. 2. dicit hoc tenens sine forti, & probatur in cap. ex parte, il. primo infra de offic. deleg. in cap. 2. de arbit. & in c. Accidens de accusat. Nec obstat textus in dicto capite Apostolica, quoniam prohibet tantum successiois hereditariam, ut clarè ostendunt verba illa hereditario jure valeat vendicare, & hoc videtur intellexisse Innoc. in contrarium allegatus: At tunc non quaerimus de hujusmodi successione, sed illa, quae fit ex institutione Episcopi, ut bene per Bellam. hic num. 4. vers. Et ista plus nihil placet. Tertio. Quæro quid in patre, numquid prohibeatur immediate succedere in beneficio filii? Ad partem affirmativam arguitur; quia successio in beneficiis Ecclesiasticis generaliter prohibetur, cap. Apostolica 8. quast. 1. licet autem filius succedit patri, sic & pater filio, licet turbato ordine mortalitatis, l. Nam est parentibus & l. praed. ff. de iust. testam. & uterque habet quærelam, ut in Aut. Ut cum de appell. cognos. §. Illud quoque. Item eadem ratio est in utroque ex correlativis: ergo & idem jus esse debet, ut legitur & notatur in cap. Translatio sup. de consil. & in cap. Inter ceteras de rescript. & ita per has rationes concludit Host. hic num. 9. cum quo videtur transire Collectar. num. 1. vers. Item nota & Archid. in d. cap. Apostolica num. 3. Sed his non obstantibus contrarium tenuerunt, licet laxitanter, Jos. in d. cap. Apostolica, in gloss. unic. Alan. Tancrod. Vincent. & Philipp. in cap. Quoniam infra eodem & firmant hic Joan. Andr. num. 3. Bellam. num. 4. Butr. num. 11. Cardin. in 2. quast. & Anchar. num. 2. Rebuff. in Praxi benefic. tit. de dispensat. super desc. natal. num. 29. & hanc opinionem contra Host. affirmat esse veterem Butr. d. num. 11. & communem, atque tenendam Gigas in tract. de pensio. quast. 86. num. 16. & Nicol. Garz. de benef. par. 7. cap. 3. num. 28. Et probatur, quia pater nullibi reperitur prohibitus succedere in beneficio filii & cum materia sit exorbitans, odiosa, & poenalis, non debet fieri extensio de filiis ad parentes, Poenae de poenit. dist. 1. c. Quia nonnulli supra de rescript. cap. Quae à jure, & c. Ovis de reg. jur. lib. 6. Quod enim non est sanctorum Patrum decreto sancitum, &c. cap. Consultasti 2. quast. 5. & c. Inter corporalia §. 8. Sed neque supra de translat. Episcop. cum concord. ad cap. Apostolica 8. quast. 1. sufficiens responsum est in praecedenti questione in fin. Quod nota pro intellectu Concilii Tridentini cap. 15. sess. 25. de reform. ut locum non habeat in dicto capite 15. possit obtinere beneficium in Ecclesia, in qua ejus filius illegitimus de praesenti reperitur institutus, vide per eundem Garziam negativè concludentem in dicto capite cap. 3. num. 30.

non probatur iure, nec sit ab aliquo Doctore; licet exagitate sit questio: An nepos ex filio illegitimo succedere valeat in beneficio avito, ut hic per DD. & patet ex decis. Rote supradicta n. 39. in fine, que collegit tres opiniones Doctorem ea de re: tum quia sicut Concilium d. cap. 15. non distinguit; vivat nec ne pater, sed indistincte excludit filium illegitimum ab Ecclesia paterna, ita ut declaratio, que non excludit nepotem legitimum indistincte accipienda est; tum quia ratio dubitandi propter fraudem cessare videtur ex eo quod de bonis & fructibus beneficii que filius obtinet, pater non percipiat, cum in his non quaratur patri usufructus, sicut nec in peculio Castrensi vel quasi Castrensi, Institus. Per quas personas nob. acquir. & ibi not. Facit responsum Guido-pap. con. 99. Si reperitur illos proventus, quos nepos accipit ex beneficio avito, percipere ex occasione filii spurii: Respondetur occasionem non facere, ut ipsi filio quidquam acquiratur arg. l. Socium qui, §. Socius, ff. Pra socio. Provisio Concilii contra fraudes non extenditur, ultra terminos premissis prohibitionis. Ratio majoris scandali non potest per se sufficiens ad includendum nepotem sub dispositione Concilii, quem declaratio S. Congregationis a decreto Concilii eximit, non obstante quod viderit aliqua scandala subesse.

Nec distinguendum vivat nec ne filius illegitimus, tum quia S. Congregatio secuta sententiam Rote, huiusmodi distinctionem non admittit, tum quia cum ex dictis appareat diversam esse rationem excludendi nepotis & filii cessat argumentum ex l. Quaritur & l. Quod conditionis, nec memoria incontinentie patris nocere debet nepoti in his, que aliunde sibi, quam ex patre proveniunt, l. cum qui, ff. De interdict. & relig. Barr. con. 29. Tum quia si aliqua distinctio facienda esset, videretur amplectenda illa Hostiensis, ut nepos tunc excludatur, quando pater mortuus reperitur, propter speciem successione prohibita. At ista non probatur, quia in iure ille qui est incapax, non facit gradum in successorio electo. Spurii autem est incapax, &c. Præterea distinctio est probabilis, si nepos per mortuum patris recideret in potestatem avi: at hoc non contingit, nisi in filiis susceptis ex iulis nuptiis, Institus. de patr. potest. in princip. ergo, &c.

Prædicta multo magis procederent, si ageretur de nepote ex filia illegitima, quem non habet in potestate, §. Sui inst. de heret. qualis. & dist. neque est capax beneficii, ut ejus perstiva intermedia prodesset, aut obesse non debeat.

Ceterum si principalis declaratio olim à Sacra Congregatione edita cum approbatione sel. record. Gregorii XIII. in dubium revocaretur, non absurdè probari posset, nepotem ex filio illegitimo comprehendi decreto Concilii exclusivo.

Primo, quia fuit præsuppositum materiam cap. 15. esse odiosam, que tamen inspecto sine principali favorabilis contenta videtur, utcumque odium & penam respectu certi generis personarum continet, argum. eorum; que notat Barr. in leg. Qui exceptionem, ff. de condit. institut. In materia autem favorabili appellatione filiorum comprehendendi nepotes, in consensu est apud Barr. & alios in leg. Liberos de verborum significatione; etiam si dispositio loqueretur de filiis ex se natis, ut post Barr. ibi num. 6. per l. Lucius de hered. institut. tenuit Jaf. in l. Gallus, §. Quid si is n. 23. de liber. & posth. & consequenter etiam Concilium loquatur de filiis Clericorum, qui non ex legitimo Matrimonio nati sunt; verum est tamen hunc nepotem attenta Matrimonio origine non esse ratum de legitimo Matrimonio & virtum patris influere in filium in iure non est novum, l. Quisquis, Cod. ad l. Juliam majest. præterquam quod illa verba intelligenda sunt, ut non excludatur filii eorumdem Clericorum ex legitimo Matrimonio.

Secundo, considero illa verba Concilii in principio, ut 46 paterne incontinentie memoria longissime arceatur: item illa, que parentes eorum obtinent vel obtinuerunt: nam non arceatur longissime, si arceatur dumtaxat filii primi gradus, nec frustra uti sunt Patres Concilii verbo, Parentum, quod avos & pro avos comprehendit, l. Quique, §. Parentem, ff. De in sui vocan.

Tertio, non sola suspicio, sicut Rota consideravit, quod filius esse solet patri similis, est ratio decreti Concilii, sed multiplex, nempe odium paterne incontinentie, propterquam etiam leges civiles alienos faciunt filios à successione parentum, tot. tit. Cod. de natural. liber. puritas & decor Ecclesie, cap. cum decorem infra eod. & d. c. Is in princ. sess. 25. nec peculium Christi indigni concedatur, Pius V. in Constitutione contra illegitimos & c. incipiens qua ordini, §. Primo, Scandalum populi & ad extirpandas successiones in beneficiis, ex quibus rationibus, si non omnes equaliter militent in filio, certe pleræque sunt considerabiles. At quando sunt plures rationes alicujus dispositionis, non propterea ubi aliqua deficit, cessat dispositio, §. Affinitas institut. de nupt.

Non recedendo à principali declaratione in casu proposito, videtur respondendum nepotem legitimum ex filio vel filia illegitimo non prohiberi, quin possit obtinere beneficium avitum, seu pensionem super fructibus aviti beneficii, si viveat & pater vel mater vivat, sive non.

Quid autem juris sit in nepote illegitimo, ex filio itidem illegitimo, an scilicet excludatur à beneficio avi, vide novissime per Nicol. Garz. de benef. par. 7. cap. 3. num. 27. in fin. ubi refert decemum pro nepote.

DE FILIIS PRESBITERORUM.

Innocentius III. in Concilio Generali

CAPUT XVI.

AD abolendam pessimam (quæ in pluribus inolevit Ecclesiis) corruptelam, firmiter inhibemus, ne Canonicorum filii, maxime spurii, Canonici fiant in secularibus Ecclesiis, in quibus instituti sunt patres eorum: Et si fuerit contra præsumptum, decernimus non valere. Qui vero tales (ut dictum est) canonicare præsumpserint, à suis beneficiis suspendantur.

AD abolendam. Si illegitimus maxime spurius instituitur in Ecclesia, in qua institutus est pater, institutio non valet & institutus à suis beneficiis suspenditur. Hoc dicit secundum Joan. Andr. Bellameram, Butrium, Cardinal. Anchar. & Joan. de Anan. & primo ponit inhibitionis causam

impulsivam. Secundo inhibet. Tertio decernit. Quarto contrafractantes punire præcipit. Partes patent, Joan. Andr. Pro intelligentia hujus text. vide quod scripsi in cap. Ad extirpandas num. 6. supra eod.

DE FILIIS PRESBITERORUM.

Gregorius IX. Turonens. Archiepiscopo.

CAPUT XVIII.

Nimis in tua Provincia Ecclesie deformatur honestas ex eo, quod filii sacerdotum, & alii non legitime nati, ad dignitates, & personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolicæ promoventur. Quocirca mandamus, quatenus prædictis personis à personatibus & dignitatibus, & huiusmodi beneficiis prorsus amotis, ea personis idoneis conferri facias per illos, ad quos collationem ipsorum de jure averis pertinere. Et ne id de cætero præsumatur, districtius inhibemus.

SUMMARIUM.

- 1 Illegitimus absque dispensatione Papæ ad dignitatem vel personatum vel beneficium curatum promovetur non potest.
- 2 Episcopus dispensare non potest contra Concilium generale, licet Concilium non prohibeat dispensationem & num. 44. ubi reseritur contraria opinio.
- 3 Episcopi ex magna causa, an possint contra generale Concilium dispensare & num. 1. ubi que in finem.
- 4 Dispensatio quid sit.
- 5 Ratio quid sit.
- 6 Dispensatio causam requirit communis utilitatis vel necessitatis & num. 1. & 99.
- 7 Causa utilitatis vel necessitatis in dispensatione Episcopi debet esse magna.
- 8 Dispensatio fieri non debet cum cause cognitione aliis censetur subreptitia & num. 109.
- 9 Dispensatio sine justa causa dicitur dispensatio.
- 10 Episcopus sine justa causa dispensans, est deponendus: si de hoc fuerit accusatus.
- 11 Intellectus Extravagantis Joannis XXII. Sancta Romana, §. Quid autem.
- 12 potestatis defectus nunquam suppletur ex causa quantumcumque urgente.
- 13 Cardinalium Catus non dispensat contra Generale Concilium ex defectu potestatis.
- 14 Intellectus capituli Canonum & capituli, sicut 15. dist. Concilio omnia decreta observari debent sicut Evangelia ibidem.
- 15 Papa dispensat in omnibus Statutis Ecclesie.
- 16 Episcopi contra Canones non dispensant, nisi dispensatio illis appareat permessa.
- 17 Papa solus auctoritas in omnibus Conciliis censetur excepta.
- 18 Dispensatio contra Generale Concilium difficultè conceditur quàm contra alios Canones non conciliarios & num. 109.
- 19 Concilia Generalia habent clausulam derogatoriam ad sequentes contrarias dispositiones.
- 20 Episcopus cum vero bigamo, ad primam Tonjuram & Beneficia simplicia dispensare non potest, etiam ex magna causa utilitatis vel necessitatis.
- 21 Episcopus contra Generale Concilium non dispensare etiam ex magna causa: qui Auctores senserint.
- 22 Necessitas à rigore Juris excepta intelligitur.
- 23 Declaratur.
- 24 Rota decisio, quod Episcopi ex magna causa dispensare possint contra Canones etiam Concilii multipliciter declaratur & num. 109. usque in finem.
- 25 Inferior contra legem superioris in casibus inopinatis non dispensat si ad superiorem possit haberi recursus.
- 26 Impedimentum recursus ad Papam ex qua distantia ab urbe constituitur.
- 27 Opinio Navarri & nonnullorum Theologorum circa dispensationes in casibus Sedis Apostolicæ ea reservatis reseritur.
- 28 Causa magna de novo emergens & impedimentum recursus sufficiunt ad dispensandum nisi periculum sit in mora.
- 29 Lex dispensativa cessat cessante causa dispensationis.
- 30 Episcopi concurrentibus requisitis possunt rigorem Canonum relaxare per viam dispensationis, non per viam statuti.
- 31 Constitutio respicit futura, dispensatio autem præterita.
- 32 Concilium Provinciae statuere non potest ut aliqui Baro propter inimicitias cum Episcopo & Clero constituantur extero Sacerdoti, etiam approbato à suo Ordinario.
- 33 Episcopi ceteris concurrentibus dispensat in impedimentis, si sint occulta & matrimonium publicum, & separatio sine magno scandalo fieri non possit.
- 34 Si non dispensat in Matrimonio contrahendo in articulo mortis ad legitimandum prolem & reseritur contraria opinio.
- 35 Declaratur, n. 43.
- 35 Dispensatur facilius si et jam facta, quàm super faciendam.
- 36 In error à Principe non dispensat super iure prohibitorio.
- 37 Episcoporum facultas dispensandi in impedimentis & irregularitatibus occultis habet locum in foro conscientie tantum.
- 38 Et dammodo Matrimonium sit contractum probabili, ignorantia impedimenti.
- 39 Matrimonium contractum scienter in gradu prohibito caret omni spe dispensationis.
- 40 Idem si ignoranter quando solemnitates requisitis neglexit.
- 41 Dispensatus ab eo, à quo aliquid non poterat cessante impedimento, tenetur recurrere ad Sedem Apostolicam pro nova dispensatione.
- 42 Dispensare possit inferior in articulo mortis in impedimento dirimente non publica jussu Regni periclitaretur.
- 43 Priores sacere possunt contra aliquod ordinamentum adquantia generalis, si illius observantia sit damnoisa Reipublicæ.

veantur, nisi ut Monachi fiant nec tunc præficiantur: id est ad Prælatum habentur. Hic vero Gregorius IX. pronunciat irritas promotiones factas de illegitimis ad Dignitates Personatus aut Beneficia curata absque dispensatione Papæ; & hoc facit non per viam statuti, sed per viam declarationis, dum mandat ut illegitimis à Beneficiis huiusmodi prorsus amotis, ea personis idoneis conferantur. Propterea enim hæc Constitutio trahitur ad præterita, quis est iuris veteris declaratoria, ut hic notant Antonius de Butrio & Abbas ambo in 3. notabili. Nullitas ergo dispensationum quas concesserunt

Nimis. Illegitimus absque dispensatione Papæ ad Dignitatem vel personatum vel beneficium curatum promovetur non potest. Hoc dicit. Sunt duæ partes. Prima ponit abutsum Provincie. Secunda corrigi præteritum & prohibet in futurum ibi, Quocirca. Nota primo ex hac Decretali, juncto capite 1. supra eodem Episcopum non habere potestatem dispensandi contra Concilium: etiam si Concilium non procedat ulterius, prohibe: do dispensationem; nam in dicto cap. 1. Statuit Concilium Pictaviense, ut illegitimi ad Sacros Ordines non promovantur, in l. Lib. Decretal.

ibi gloss. in per. Revocari de suppl. neglig. Pralat. Sed de Concilio Tridentinum in dicto capite 15. fessio...

At respondet potest argumentum a contraio tenu non procedere, q' ando ejus argumenti contrarium reperitur in...

Præterea cum Decretum dist. cap. 15. emanaverit in ordinem illegitimum, & ad arcendam memoriâ paternam...

Adverte tamen, quia in Constitutione Clementis VII. quoniam ad litteram referuntur Giga de pensio. qu. 86. in princ. & Navarr. in cap. Si quando except. 3. in princ. de referri...

Quinta differentia est, quia de Jure communi non reperitur prohibetur quominus filius illegitimus possit ministrare sine titulo & tanquam Vicarius temporalis in Ecclesia, in qua pater fuit beneficiatus...

Quin imò proposito dubio, an filius illegitimus prohibeatur esse Cantor in Ecclesia in qua pater est beneficiatus. Die 2. Decembris 1574. Sacra Congregatio censuit filium hunc...

His addo Navarrum conf. num. 46. de Constitutione, ubi consulti filium illegitimum non posse Subdiaconatum vel Diaconatum Officio fungi, neque Sacramentum vel Cantorem agere in Ecclesia in qua pater est beneficiatus, quia negari non potest...

Amplius putat ibi Navarrus nec licere illegitimo in tali Ecclesia Missam privatim celebrare tanquam externo & peregrino Sacerdote, quia est videtur non iam ministrare in Ec-

clesia quam suæ consolationi consulere: negati tamen non potest eum ministrare aliquo modo in illa Ecclesia in Altari ministerio; & consilium rationem arcendi memoriam paternam incontinentiæ attingere aliqua ex parte celebrationem illam privatam; & ratio legis est anima legis, ut Dyn. ait in cap. fin. de regulis juris libro sexto Licet Navarrus sententiam in hoc ultimo nimis esse rigorosam, & consuetudinem esse in contrarium affirmet Emmanuel Rodiç de regularibus...

Sexta differentia est, quia filio illegitimo dispensato ad pensiones obtinendas non est prohibitum de jure communi obtinere pensionem super beneficio paterno: hæc enim decretalis, & jura concordantia tantummodo eum repellunt à beneficio, cujus appellatione non venit pensio, cap. Quamvis, ubi hoc notat Franc. n. 3. de prob. lib. 7. Sarrien in regul. de instr. quæst. 16. Paleot. de not. & instr. cap. 58. n. 4. & probavi latissime in cap. Ad audientiam, il. secundo à n. 74. usque ad n. 121. Suprà de referri. post Abb. ius n. 2. & Felin. in princ. & in terminis Constitutionis Clement. VII. sic probat Giga de pensio. qu. 86. n. 4. & 5. v. Prædicti tamen nonobstantibus. At Concilium in d. c. 15. fess. 25. statim expresse, ne illegitimi habere possint pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtineant.

Potè in omnibus casibus, in quibus superius dictum est illegitimum posse obtinere beneficium, hoc intelligitur tu per dispensationem Papæ, si sit dignitas, personatus, aut beneficium curatum. Vel per dispensationem Episcopi, si beneficium sit simplex, ut capite. 1. sup. eod. & infra cap. ult. & cap. 1. eod. tit. lib. 6. Archid. in summa 95. dist. gloss. fin. & Henric. Boich. post alios quos citat. in d. c. ult. num. 4. 5. & 6. infra eod. Ut autem filius illegitimus obtinere possit beneficium patris necessaria est dispensatio Apostolica, qualemcumque sit beneficium, ut in capite Ex tua jura videri, & hoc propter duplex impedimentum id est, illegitimitatis, & uelationis, arg. e. 2. inf. eodem libro 6. & tenet Speculator in rubrica Delegato, h. 5. Nunc ostendendum, versiones 63. Joannes Monachus in dicto cap. 1. super verbum Natalium quos refert & legitur Henric. Boich. in dicto c. ultimo n. 9. vers. Si non inter ventis infra eod.

Quæro Posito Tridentini Concilii Decreto, cap. 15. fess. 25. de reformatione. Utrum Sacerdos habens generaliter facultatem transferendi pensionem sibi auctoritate Apostolica reservatam super fructibus Parochialis Ecclesie ad quam antea presentatus fuerat absque ulla institutione: possit eandem pensionem transferre in Clericum ejus filium illegitimum ad pensiones & Beneficia Ecclesiastica obtinenda, à Sede Apostolica dispensatum.

Videtur affirmativè respondendum; nam ex parte filii sublatum est impedimentum illegitimitatis per Apostolicam dispensationem per quam fuit habitus ad Clericatum; & consequenter ad obtinendas pensiones & Beneficia simplicia, ut notat Innocentius in capite ultimo, numero 2. infra eodem. Oldrad. con. 215. Puncta brevia, num. 6. versione Quædam ex intentione. Calder. conf. 65. num. 2. versione Quædam dispensatio: quod est unicum in titulo de filiis Presbiterorum; ex parte autem patris Sacerdotis impedimentum non deficit; nam Decretum Concilii dicto cap. 15. fess. 25. non prohibet quominus filii illegitimi possint obtinere pensiones quas eorum parentes obtinebant; sed tantum prohibet filios illegitimos obtinere pensiones ex fructibus Beneficiorum quæ parentes obtinebant vel alias obtinebant; & sic requirit ut patres fuerint intulati. At in casu præferti pater non obtinuit Parochialem Ecclesiam: super cujus fructibus habuit pensionem: sed tantum fuit ad ipsam presentatus atque ita non habuit titulum, sed tantum jus ad rem, cap. Quid autem de jure matrimonii; & notatur in cap. cum Bertoldus de re iudicata. Presentatio enim dicitur quoddam inchoamentum ad institutionem obtinendam. Abbas conf. 79. Plura num. 5. vers. confirmo prædicta, lib. 2. neque ex presentatione contrahitur cum Ecclesia Matrimonium Spirituale, sicut contrahitur ex institutione vel electione. Lapis allegat. 76. num. 4. vers. scilicet Hinc est. Deficiente igitur hoc casu institutione, non intrat dispositio Concilii; ideoque Sacra Congregatio, ut dixi supra num. 16. jam censuit filium illegitimum non prohiberi obtinere Beneficium in Ecclesia in qua ejus pater nunquam fuit intulatus ad aliquod Beneficium Ecclesiasticum: licet pro Capellano amovibili in eadem Ecclesia inserverit, ut etiam tradit Paris. de resignat. benef. lib. 6. quæst. 4. num. 22. & latius quæst. 22. num. 108. usque ad num. 112. & Gonzal. ad regul. 8. Cancellaria gloss. 5. §. 5. num. 23. ubi in terminis alicuius decretum Concilii non obstat quominus pater habens potestatem transferendi pensionem quam possidet, possit illam transferre in filium suum Clericum illegitimum. Sed nec jus commune ante Constitutionem Clementis VII. obstat, probat Giga de pens. quæst. 86. n. 5. vers. Prædicti nonobstantibus.

Quomobrem ad dubium superius propositum Sacra Congregatio Cardinalium Tridentini Concilii Interpretum censuit eisdem Concilii decretum cap. 15. fess. 25. non obstat, quin prædictus Sacerdos pensionem sibi, ut proponitur, reservatam transferre possit in Clericum ejus filium illegitimum.

Secundo quæro: An filius illegitimus possit obtinere beneficium in Ecclesia, in qua pater olim jus habuerat ad quoddam Canonatus, & Præbendam in eadem Ecclesia Cathedrali, super quibus tandem litigaverat, quousque cessaret juri sibi competenti, nec unquam in ejusdem Canonatus, & Præbende pacifica possessione fuerat, nec unquam tanquam Canonici in Choro, vel in Capitulo dictæ Ecclesie comparuerat, vel inserverat.

Breviter respondeo ex sententia Sacra Congregationis Concilii. Si pater possessionem apprehendit etiam per solum Procuratorem apprehendisset, filium comprehendit dist. cap. 15. fess. 25. Sed si pater nunquam possessionem habuisset neque per se, neque per Procuratorem, filium non comprehendit: nam quando lex loquitur de obtinentibus beneficium intelligitur cum apprehensione possessionis, cap. Si tibi concessi de præbend. lib. 6. gloss. pragmat. sancti. tit. de collat. §. Item insuper in ver. Obtinebant, & de pacif. possess. §. Ordinaris in ver. Inquirant, fol. 76.

Inque possessio principaliter spectanda est. Quin imò Sacra Congregatio censuit filium illegitimum prohiberi ex Concilio obtinere beneficium, quod olim ejus pater absque legitimo titulo, & minus pacificè aliquando possedit.

Tertio quæro, An prohibito Concilio d. cap. 15. fess. 22. extendatur etiam ad filium legitimum.

Cardinalis Alciatus hæc adnotavit, Concilium dicit, filiis Clericorum, qui non ex legitimo Matrimonio nati sunt, & sic excluduntur legitimi, qui non sunt nati ex legitimo Matrimonio.

Hoc credo verum in legitimo pro scriptum Principis, secus si filius esset legitimus per subsecutum Matrimonium, quia talis venit appellatione nati ex legitimo matrimonio etiam in materia stricte, ut firmat gloss. in cap. Innotuit in ver. Conjugata supra de elect. quam sequuntur communiter Doctores, ut scripsi in cap. Cum in concilio num. 13. eod. tit. & notat Brisovianus in suo repertorio in ver. Legitimus, & in proposito hoc tenet Butrius hic in ultima questione.

Quarto quæro, An nepos legitimus, cujus pater fuit Rector Ecclesie matricis, possit obtinere filialem dependentem, seu alia illi unitam, in qua eadem matrici habeat etiam quædam jura Parochialia, salvo decreto Concilii cap. 15. fessio 25. Ad hoc dubium Sacra Congregatio respondit illegitimum posse obtinere Ecclesiam filialem dependentem, seu alias unitam accessorie, & per viam subjectionis matrici, dummodo pater in ea non ministraverit; unitam vero æque principaliter, ita ut intulatur in una censetur in utraque intulatus, aut si in utraque pater ministravit, non posse, Similem questionem proponit Hostiensis in cap. Ex transmissa num. 9. vers. Quid si Ecclesia, ubi etiam Bellam. num. 5. & Butr. n. 12. supra eod.

Quinto quæro, An nepos legitimus ex illegitimo patre admitti possit ad beneficium, quod ipsius avus habuit, non obstante decreto Conc. Trid. d. c. 15. fess. 25.

Die 21. Januarii 1573. Sacra Congregatio ex sententia omnium, solo Cardinali Alciato dubitante, censuit non posse, propter illam rationem finalem expressam in Concilio, ut patet incontinentiæ, quæ militat etiam in nepote legitimo ex spurio; & præsertim ponderando illam dictionem Concilii, longissime arceatur, sic ut extendatur ad alias personas omnes, quæ memoriam hanc facile refricare possent: & quia communis opinio videtur esse in c. Ad extirpandas de filiis Presbiter. quod prohibito in filio extendatur etiam ad nepotem legitimum ex spurio, ut arctantur ibi Abb. & Butr. secundum quam in terminis indicavit Senatus Tolosanus, ut refert, & probat Reb. in prax. benef. fol. 312. n. 27. Et quamvis Joan. And. Abb. Butr. Bellam. Card. Anch. Henr. teneant nepotes non comprehendendos: forte illa opinio sit hodie communior: tamen procedit in terminis d. cap. Ad extirpandas, quod mittitur illi soli rationi, ne succedat detur. At Concilium dict. esp. 15. innuitur rationi, ne memoria paternæ incontinentiæ, &c. Quæ semper militat. Unde non obstat, quod in casu præferti vivat adhuc pater. Unde non obstat, quod in casu præferti non excludi nepotem. Quia hoc est intrinsece illius solius rationis, ne succedat detur. Et ita quoque non obstat, quod in casu præferti nepos non succedat immediatè avo, cum beneficium ad personam mediam prius transierit; & Bero. intelligit d. c. Ad extirpandas, quia immediate succeditur. Quoniam hoc quoque rationi illi innuitur, ne detur successio; & Concilium considerat illam rationem paternæ incontinentiæ. Nec obstat, quod in materia odiosa nepotes non veniant appellatio filiorum, quia Congregatio non habuit hanc materiam pro odiosa, sed favorabilis, propter honestatem Ecclesiasticam. Nec obstat, quod pater prohibitus relinquere suo spurio, non censetur prohibitus relinquere nepoti legi-

gitimo ex filio spurio, Bart. in l. Gallus, §. Quod filius, ff. De liber. & posth. & Paleot. de not. & instr. c. 53. per l. fin. C. de natural. liber. Nam hoc procedit in profanis & in quibus non est posita illa ratio memorie incontinentiæ paternæ. Quamquam autem hæc fuerit sententia Congregationis totius solo Alciato dubitante; quia tamen durissima & exemplaris visa est; ideo verbum cum Sanctissimo faciendum. Sanctissimus audita resolutione Congregationis iussit perquiri, an aliquid inveniretur in Dataria, in Cancellaria & Rota. Sacra Congregatio adhibita diligentia in Dataria & in Cancellaria, nihil certi invenit. Rota verò re discussa, exhibuit decisionem pro nepote. Cùmque de eo casu iterum agendum esset in Congregatione, dilata res fuit in longum & amplius de eo casu non fuit tractatum in Congregatione, quia qui procurabant illum casum, non curarunt amplius prosequi, nec scire quid statueretur in Congregatione.

Petel supervenit alius casus Legionen. quem Sanctissimus ad Congregationem misit, ut tandem decerneret. Vitæque fuerunt novæ allegationes cum decisione Rotæ & die 17. Maii 1576. in Congregatione re maturè discussa, ex novem Cardinalibus duo sanctæ Crucis & Commendonus censuerunt amplius deliberandum & videndum decisionem Rotæ. Tres Geluald. Ursin. Alciat. pro nepote omnino censuerunt. Quatuor Vvarmieg. Lomellin. Senon. Carata. contra nepotem, Geluald. fuit etiam in singulari opinione nihil decidendum, sed si decidendum, sentit pro nepote, tamen referendum Sanctissimo.

Die 7. Junii 1576. Congregatio Generalis dixit, quod licet alius dubitaverit, tamen visa decisione Rotæ, fiat pro nepote & etiam Commendonus & ita quinque Cardinales steterunt pro nepote.

Die 17. Julii 1576. cum Alciatus retulisset supradicta omnia; Sanctitas sua omnibus diligenter perpenfis & memoria illius legis fin. C. de natural. liber. Item illorum verborum Concilii de dispensatione agentium, item aliarum rationum aliis adductarum: statuit pro nepote legitimo ex filio, seu filia illegitima, ita ut non comprehendatur decreto Concilii d. cap. 15. & sic possit habere beneficium, quod fuisset avi. Et addidit duas alias rationes. Prima, quia cum communitus iter contra assertionem illam in d. c. Ad extirpandas, ut Rota collegit in suo voto; sique communis opinio hodie stet pro nepote isto, cum item ex novem Cardinalibus Congregationis quinque pro nepote senserint: ita dum est communis sententia: Altera est (quia Concilium dicit, ut patet incontinentiæ: & hoc nunquam poterit obijci ubi nepoti, cujus pater non fuit incontinentis, quia eum ex uxore legitima genuit.

Note decisio edita fuit in causa nullius legitimatis die 12. Februarii 1574. coram Rubeo & habetur impressa apud Navarr. conf. 10. de filiis Presbiterorum & approbatur apud Cardin. Seraph. dees. 1442. num. 11. Pro eadem sententia consulti latissime idem Navarr. conf. 9. eod. tit.

Sexto quæro, an declaratio S. Congregationis, qua decisum fuit nepotem legitimum ex filio illegitimo non prohiberi obtinere beneficium avitum, procedat etiam vivente avo & patre; adeo ut avus beneficium, quod hodie obtinet, huic nepoti renunciare non possit, aut si tertio renunciaverit; non sit super eo beneficium nepoti penio reservanda.

Ratio dubitandi, cur non procedat vivente avo; est, quia præsumitur fraus, quando consentit avus pensioni in favorem persone tam conjunctæ, arg. l. penult. §. v. ff. De bon. liber. pater enim & filius una censetur persona, l. fin. C. de impub. At Concilium cap. 15. fess. 25. expresse fraudibus obviam iri voluit, dum reciprocas resignationes reprobat. Secundo, quia majus scandala tum est, ut avus solvat pensionem; suo renunciet beneficium suum nepoti ex filio spurio, quam ut solvatur, aut renuncietur ab extraneo; ipsoque avo defuncto. Rursus videtur non posse vivente filio illegitimo. Primo, quia quæ ratione excluditur filius, eadem excluditur nepos in ejus potestate constitutus, l. Quaritur, ff. De bon. liber. alioquin ex persona filii sui legitimi consequeretur spurios indirectè à patre naturali, quod ipse prohibetur obtinere, contra l. Quod conditionis: ubi hoc notat gloss. v. ff. De donat. casj. mort. Secundo, turpitudò & memoria incontinentiæ paternæ magis spectatur & vivit vivente ipso filio illegitimo, quam eo mortuo. Imò declaratio videtur non procedere filio illegitimo defuncto, quia tunc nepos incipit esse proximior avo, quæ ratione Host. hic & in summa eod. tit. §. Qui filii: alique nonnulli censuerunt ad evitandum successorem in beneficiis, nepotem ex filio illegitimo mortuo non posse beneficium avi obtinere.

His nonobstantibus videtur respondendum, declarationem procedere etiam vivente avo, tum quia secundum considerationem S. Congregationis sufficit nepoti natum esse ex legitimo Matrimonio; ut capax sit beneficii avi & non comprehendatur sub dispositione Concilii exclusiva, nec representare incontinentiam paternam. Ergò vivat avus, nec ne, non debet eidem nepoti obesse: tum quia talis distinctio non probatur

DE FILIIS PRESBITERORUM.

Idem Alexander III. eidem Archiepiscopo Cantuarien.

CAPUT XI.

AD extirpandas successiones & infra. Fraternitati tuæ mandamus, quatenus si qui filii Presbiterorum Provincie tuæ teneant Ecclesias, in quibus patres eorum tanquam personæ vel vicarii nullâ personâ mediâ ministrarunt, eos (si ve geniti sint in lacerdotio, si ve non) ab eisdem Ecclesiis non differas amovere.

SUMMARIUM.

- 1 Filius etiam legitimus removetur ab Ecclesia in qua immediate successit patri Vicario vel Rectori, & numer. 5.
- 2 Archiepiscopus habet jurisdictionem in subditis suffraganeis, qui publice beneficium detinet illicitè.
- 3 Et si iudex in communi visio provincie.
- 4 Filius Sacerdotis appellatur etiam genitus ante Sacerdotium.
- 5 Filius legitimus quamvis non possit immediate succedere in beneficio patris, potest tamen beneficiari in Ecclesia, cui pater praesit.
- 6 Secus in filio illegitimo.
- 7 Intellectus. Ad abolendam, infra eod. ibid.
- 8 Filius illegitimus de iure communi potest intulari in beneficio, quod pater obtinuit immediate.
- 9 Secus ex constitutione Clem. VII. & Conc. Trident. n. 9. & 12.
- 10 Media persona purgat vitium successione.
- 11 Sex differentia inter jus commune, & jus novissimum Constitutionis Clem. VII. & Concilii Tridentini circa successione illegitimos in beneficiis parentum: & numer. seqq. usque ad num. 26.
- 12 Filius illegitimus non modo Presbiterorum, sed etiam Clericorum hodie repelluntur à beneficiis parentum.
- 13 Filius illegitimus non potest obtinere beneficium in Ecclesia, in qua pater de praesenti est beneficiatus.
- 14 Potest tamen de iure communi haberi aliud beneficium ab eo, quod in ead. Ecclesia pater habuit in praeteritum, nisi in casu, &c.
- 15 Secus ex Concilio Tridentino, ibid.
- 16 Filius illegitimus potest intulari in Ecclesia, cui pater praesit sine titulo, & tanquam Capellanus ad nutum amovibilis.
- 17 Secus ex Constitutione Clem. VII.
- 18 Constitutio Clem. VII. contra illegitimos an fuerit correctio per Concilium Tridentinum.
- 19 Argumentum à contrario sensu non procedit ad correctionem juris communis, nec quando non sumitur à contrario sensu rationis, seu mentis legis, sed simpliciter à contrario sensu litterarum.
- 20 Filius illegitimus hodie non potest esse Capellanus amovibilis in Ecclesia, in qua pater fuit intulatus.
- 21 Item nec Cantor.
- 22 Dicitur, quoquomodo, generalem modum includit.
- 23 Dispositio excludens illegitimum ab Ecclesia, in qua pater censetur favorabilis, & amplianda, ibid. & numer. 37. & 44.
- 24 Filius illegitimus an hodie possit celebrare devotionis gratiâ in Ecclesia in qua pater.
- 25 Filii illegitimi non possunt hodie obtinere pensiones super beneficiis, quæ eorum patres habent vel habuerunt.
- 26 Cum illegitimo ad dignitatem personatum & beneficium Curatum solus Papa dispenfat, ad simplex verò bene-

- 27 ficium dispenfat etiam Episcopus.
- 28 Sed ad beneficium paternum etiam simplex semper requiritur dispenfatio Apostolica.
- 29 Pensionem habens super Parochiali, ad quam fuit transferentat cum facultate transferendi, an possit eam transferre in Filium illegitimum ad pensionis obtinendas ad pensatum & numer. seqq.
- 30 Illegitimus dispenfatus ad Ordines censetur etiam dispenfatus ad pensiones & beneficia simplicia.
- 31 Praesentatio non tribuit titulum, sed tantummodo ius ad rem.
- 32 Nec per eam contrahitur spirituale conjugium, sicut per institutionem & electionem.
- 33 Filius illegitimus potest obtinere beneficium in Ecclesia in qua pater olim fuit intulatus, sed possessionem nec per se, nec per Procuratorem habet.
- 34 Beneficium intelligitur cum apprehensione possessionis.
- 35 Filius illegitimus prohibetur obtinere beneficium, quod olim ejus pater absque legitimo titulo & modo factus aliquando possedit.
- 36 Filius legitimus per scriptum Principis prohibetur obtinere beneficium in Ecclesia in qua pater.
- 37 Secus si sit legitimus per subsequentem Matrimonium.
- 38 Filius illegitimus, cuius pater fuit Rector Ecclesie Matricis, an possit obtinere similem dependens, seu alias illi unitam.
- 39 Nepos legitimus ex illegitimo patre, an admitti possit ad beneficium, quod isius avus habuit, non obstante Concilio Tridentino cap. 15. sess. 25. & numer. seqq. usque ad num. 48.
- 40 Nepotes an comprehendantur filiorum appellatione, & numer. seqq.
- 41 Pater prohibetur relinquere filio spurio, non censetur prohiberi relinquere nepoti legitimo ex filio spurco.
- 42 Nepos legitimus ex filio illegitimo, an prohibetur obtinere beneficium avitum vivente avo & patre, adhuc ad in ejus favorem, nec avus resignare, nec sensu constitui possit.
- 43 Resignationes reciproca parentum Clericorum in favorem filiorum reprobatæ à Concilio Tridentino.
- 44 Patri super fructibus beneficii, quod filius obtinet, non acquiritur usufructus sicut in peculio Castrens vel quasi.
- 45 Nepos legitimus ex patre illegitimo eo mortuo non recidit in potestatem avi.
- 46 Finis attendi debet ad dignificandum, an dispositio censetur favorabilis, vel odiosa.
- 47 Nepotes in materia favorabili veniunt filiorum appellatione, etiam si dispositio loquatur de filiis ex se natis.
- 48 Parentum appellatione avi & proci continetur.
- 49 Filii illegitimi quas ob causas excludantur ab Ecclesiis parentum.
- 50 Nepos illegitimus ex filio itidem illegitimo, an excludatur à beneficio avi.

AD extirpandas. Filius etiam legitimus removetur ab Ecclesia, in qua immediate successit Patri Vicario vel Rectori, hoc dicit secundum Joan. Andr. & alios post eum. In prima parte ponitur decem exordium. In secunda provisio ibi, Fraternitati; & refertur integra ab Antonio Augustino in 2. collect. Decretal. lib. 2. tit. 9. cap. 1. Nota primo ex principio Decretali causam, ob quam filius prohibetur intulari in Ecclesia patris, videlicet, quia per hoc notatur successio in beneficiis Ecclesiasticis, quæ detestabilis est & sacris canonibus inimica, cap. de legitimis

De filiis Presbiter.

c. Ad extirpandas.

Et ibi dicit in 3. notab. supra de post. cap. Ex transmissa in fin. supra hoc tit. & cap. Ad abolendam infra eod.

Secundo nota ibi, Provincia tue. Et signa casum notabilem, in quo Archiepiscopus in subditis suffraganeis habet jurisdictionem, videlicet quando publice Clericus beneficium detinet illicitè, ut hic per Butr. in 2. notab. Et ex hoc notat Holt. in princ. Metropolitanum esse iudicem in communi visio Provincie, ad idem cap. fin. supra de rescript. ad hoc e. 3. infra de institut. & consentunt hic Joan. Andr. num. 1. in ver. Provincia, Bellam. & Cardin. ambo in princ. Anchar. in 1. not. & Joan. de Anan. num. 1. Quod nota ad declarationem eorum, quæ habentur in cap. Pastoralis infra de offic. Ordinar.

Tertio nota, filium Sacerdotis appellari de illum, qui ante Sacerdotium genitus est, ut hic probatur evidenter; nam primo textus dicit filii Presbiterorum, & paulo infra subiungit, si ve geniti sint in Sacerdotio, si ve non concordant text. in c. Inter ceteras supra de rescript. & ibi vide quod scripsi in 3. not. de Joan. Andr. qui fuit filius Sacerdotis, sed non in Sacerdotio procreatus.

Quarto nota ibi, Nulla persona media. Filium etiam legitimum non posse immediate succedere in beneficio patris ut hic, nisi cum eo per Apostolicam sedem fuerit dispensatum, cap. Ex tua supra eodem. Nam etiam de filiis ex legitimo matrimonio susceptis intelligitur hæc littera, arg. cap. Ex transmissa & cap. Constitutus supra eodem secundum glossam final. hic, Innocen. in fin. in ver. Filii, Holt. num. 1. in ver. Sacerdotio, Joan. Andr. Bellam. Card. & omnes supra in Summar. & Butr. in 5. not.

Ceterum etiam filius legitimus non possit intulari in ipso beneficio, quod immediate pater obtinuit; potest tamen beneficiari in Ecclesia, cui pater praesit, ut patet, c. Ad hæc & ibi notat gloss. final. communitur approbata infra eodem & Holt. hic num. 1. in ver. Sine non. Nec obstat c. Ad abolendam infra eod. quoniam ille textus procedit tantum in filio illegitimo, qui in Ecclesia paterna præbendari non debet. Et illa dictio, & numer. 2. exponitur pro tantum, ut ibi notat gloss. 2. & communitur. Vel dic melius dictio, & numer. 2. ibi ponitur ad differentiam illegitimos, qui ante Sacerdotium sunt geniti, ita ut sit sensus; Filii illegitimi, id est naturales, & non in Sacerdotio, imò dum laici erant procreati, & maxime spurii, id est geniti in Sacerdotio, Canonici in Ecclesiis Patrum suorum esse non possunt. Et lic dictio, maxime, stat in propria significatione, & implicat idem in sensu contrario, sed legitimum non includit, & hunc intellectum ad illum textum possit gloss. seqq. in ver. In secularibus, & Holt. in Summ. hoc tit. §. Qui filii circa princ. concordat c. Cum decorem infra eodem.

Quinto nota in iisdem verbis, Nulla persona media. A contrario sensu filium illegitimum hoc iure inspecto posse intulari in beneficio, quod pater obtinuit mediâ, id est, cum eo vita functo mediâ intercessit persona, cui beneficium illud est collatum, ut in cap. Ex transmissa supra eod. Nam persona media purgat vitium successione, ut illic notant Innoc. in ver. Decreto, Holt. num. 3. Joan. Andr. num. 2. Butr. num. 4. communitur omnes.

Ceterum advertit, nam quantum ad successione mediâ tam illegitimos in beneficiis parentum hæc Decretali Alexandri III. in Constitutione 30. incipien. Ad Canonum conditionem in Bullar. tom. 1. pagina 598. qua statuitur, ut de cetero filii Presbiterorum ex fornicatione nati quocumque beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura secularia, & quorumvis ordinum regularia, quæ eorum Patres Presbiteri, & Clerici, ac Religiosi in titulum, vel commendam, seu administrationem ad tempus, vel in perpetuum aliquando obtinuerunt, nullo unquam tempore quoquomodo obtinere possint, non obstante quod Alexander III. disposuerit filios Sacerdotum posse succedere in beneficiis parentum mediâ intercedente persona.

Idipsum, quamvis non ita clarè, postea sanxit Tridentina Synodus in cap. 15. sess. 25. de reform. in hæc verba: Ut paterna incontinentia memoria à locis Deo consecratis, quos maxime puritas sanctitatisque decet, longissime arceatur, non liceat filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio in Ecclesiis, ubi eorum Patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quocumque etiam dissimile beneficium obtinere; nec in dictis Ecclesiis quoquomodo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiarum, quæ tarent eorum obtinere, vel aliis obtinuerunt, habere. Hæc ibi: verbo enim illa, longissime arceatur, repellunt filium illegitimum à beneficio paterno, etiam si media persona intercesserit, & ita declaravit S. Congregatio ejusdem Concilii interpres.

Non consulta, an filius illegitimus obtinere possit beneficium in Ecclesia, in qua ejus pater fuit etiam beneficiatus, mediâ tamen aliâ persona: responditur non posse, quia illa distinctio, an pater mediâ vel immediate obtinuerit, procedit (scribit post Concilium) tantum in legitimis.

Fagnan. in I. Lib. Decretal.

Possit ex contextu tam Constitutionis Clementis VII. quam Conc. Trid. in dict. capite 16. sessione 25. colligere sex notabiles differentias inter jus novissimum, & jus commune antiquum in materia successione filiorum illegitimos in beneficiis parentum.

Prima differentia est, quia de iure communi non erat usque in quaque clarum, an excluderentur à beneficiis parentum filii illegitimi Clericorum: nam de filiis Presbiterorum indicitur hæc rubrica, de quibus etiam loquitur cap. Ad praesentiam, & cap. Praesentia supra eod. Item filii Sacerdotum; non autem Clericorum congruit ratio prohibitionis, quæ habetur in cap. Cum decorem in fine infra eod. Videlicet, quia indecorum est, ut in Altaris officio illegitimus filius impudico patri ministraret, in quo unigenitus Dei Filius Aeterno Patri pro salute humani generis victimatur. Nec obstat c. Ex sua supra eodem, ubi improbat, ut filii Sacerdotum, vel Clericorum obtineant immediate Ecclesias parentum sine dispensatione Apostolica. Quoniam verba illa, vel Clericorum, referri possunt ad filios legitimos, cum & ipsi prohibentur obtinere Ecclesias parentum nulla intercedente persona, c. Ex transmissa & cap. Constitutus supra eod. & fusius ostensum est supra in 4. notab. & eodem modo responderetur ad hoc cap. ubi excluduntur filii si ve sint geniti in Sacerdotio, si ve non: nam verba illa, si ve non, sunt apposita propter legitimos, qui pariter repelluntur ab Ecclesiis, quæ patres proximè obtinuerunt, ut prædixi. Verum hæc dubitationem subsulit jus novissimum memoratæ Constitutionis Clementis VII. quæ nominatim excludit etiam Clericorum filios, ut patet ex illis verbis: Presbiteri, Clerici, ac Religiosi eorum patres; & consonat Concilium Tridentinum in dicto cap. 15. sess. 25. ibi, Non liceat filiis Clericorum. Quamobrem beneficium simplex, quod pater in minoribus ordinibus constituit aliquando obtinuit, filius illegitimus hodie nullatenus potest obtinere sine dispensatione Papæ, qui solam dispensat contra Concilium generale, ut scripsi plenè in cap. fin. infra eod.

Secunda differentia est, quia de iure communi filius illegitimus prohibetur intulari in beneficio patris immediate tantum; non autem mediâ; quia persona media purgat vitium successione; ut hic, & in concordantibus, de quibus supra in 5. notab. Secus ex constitutione Clementis VII. & Concilio Tridentino, quia prohibita est successio illegitimos etiam mediâ ut dixi supra n. 19.

Tertia differentia est, quia ex dispositione juris communis, quamvis illegitimus non possit obtinere beneficium in Ecclesia & in qua pater de praesenti est beneficiatus, ut est text. in c. Cum decorem, &c. seqq. Et ubique omnes notant infra eod. potest tamen obtinere aliud beneficium ab eo, quod in eadem Ecclesia pater habuit in praeteritum, sed non habet de praesenti; nisi debeat patri ministrare, ut per Abb. in dict. cap. Cum decorem num. 1. vers. Credo, & nisi sit personatus illius Ecclesie, cuius Vicariam perpetuam immediate habuit pater suus, vel e contra, cap. Michael supra eodem & notat Henrich. Boich. in c. ult. num. 10. infra eodem. Verum ex Concilio Tridentino in d. c. 15. sess. 25. filio illegitimo non licet obtinere beneficium etiam dissimile in Ecclesia, in qua pater in praeteritum fuit beneficiatus, licet non sit in praesenti, ut patet ibi, habent vel habuerunt.

Quarta differentia est, quia iure communi inspecto filius illegitimus poterat obtinere Ecclesiam, in qua pater sine titulo ministravit, ut Vicarius temporalis, ut leg. & not. in c. Constitutus sup. eod. & declarat Henr. Boich. in d. c. ult. nu. 7. v. Et tunc aut quæris inf. eod. & quod hoc nihil novi juris statuit Concilium Tridentinum in d. c. 15. quia respectu patris requirit beneficium, sicut requirit jus commune, ut in d. cap. Constitutus & in c. Cum decorem infra eod. & ita declaravit S. Congregatio ejusdem Concilii Interpres, ut in subiecta declaratione, videlicet: An illegitimus prohibetur acquirere beneficium in Ecclesia, in qua pater nunquam fuit intulatus, sed aliàs, celebravit, vel inser-vivit tanquam Capellanus ad nutum amovibilis, & Sacramenta ministravit, sed non habuit in ea titulum proprium Capellani, aut alterius beneficii: S. Cong. censuit non prohiberi.

At ex Constitutione Clement. VII. secus dicendum videtur, quia disertis verbis in ea prohibetur, ne filii Presbiterorum ex fornicatione nati obtinere possint administrationes, officia, vel alia quocumque beneficia etiam regularia, quæ eorum patres in titulum, vel commendam, seu administrationem ad tempus, seu in perpetuum aliquando obtinuerunt. Atque ita filius illegitimus non videtur posse obtinere beneficium manuale, seu vicariam, aut commendam temporalem, quam pater obtinuit: tales enim sunt commende, vel administrationes ad tempus, de quibus loquitur constitutio, ut patet in dicto cap. Constitutus supra eodem & in esp. Nemo de elect. lib. 6. Item tales sunt administrationes, seu beneficia manualia Regularium, de quibus ibi sit mentio, ut in Clem. Quia Regularis, §. Praemissa, &

R 5

Episcopi Provinciae Turonensis, ut in textu non oritur ex prohibitione quae habetur hic in fine; sed ex procedenti Decreto Pictaviensis Concilii quo illegitimi arcentur a Sacris Ordinibus & Prælationibus. Veram an hoc procedat magna sollemniter causâ dispensandi: die plenè ut in questione sequenti.

Quæro, an Episcopi ex magna causa possint contra Generale Concilium dispensare.

Dominus de Rota, decisio 262. incipiente In Religio, aliis quinta de Jure Patronatus in novis, decidit Episcopum dispensare posse contra Canones etiam Concilii ex magna causa necessitatis & utilitatis. Movetur per caput Tale & cap. Exigunt 1. quæst. 7. & cap. Propositi de Præbendis; & elegant Joannes de Lignan in cap. At si Clerici infra de judic. & eos sequuntur Abbas in cap. cum dilectus, num. 5. supra de elect. Roman. conf. 325. incip. Quoad rimam consultationis articulum, num. 7. versiculo Hinc est quod notabiliter concludunt Domini de Rota & conf. 4-8. incipiente: in terminis proposita consultationis, num. 14. & Felinus in cap. 1. num. 49. versiculo Et per illum textum dicunt Domini de Rota, de Constitutione. Idipsum ante eos voluit Hostiensis in cap. Expositi, num. 6. de Præbendis, ubi per textum ibi & per caput Vacante, eodem titulo: dixit Episcopum ex magna causa & probabili posse venire contra Concilium.

Pro veritate quatuor sunt videnda. Primum, quid sit dispensatio. Secundum, quam causam requirat. Tertium, an Episcopus ex magna causa dispenset contra Concilium. Quartum, an & quibus concurrentibus decisio Rotæ salvari possit.

Quoad primum, dispensatio communiter definitur esse Juris communitatis relaxatio facta cum causa cognitione ab eo qui potestatem habet dispensandi, ut per glossam in §. Nisi rigor 1. quæst. 7. & in cap. Ut constitueretur in verbo Detrahendum 50. dist. Et ita formaliter post Innocentium definit Archid. in cap. Licet Canon, num. 3. de elect. lib. 6. Joannes Andreas & Abbas in cap. Dilectus, umbo num. 6. supra de temporibus Ordinationum. Vel secundum Speculatorem, lib. 1. tit. 2. de dispensatione, §. 1. in fine. Dispensatio est provida Juris communitatis relaxatio, uti dicitur sine necessitate pensata; vel secundum Hostiensem relaxatio a Turrecræm. in cap. Ut constitueretur, num. 7. 50. dist. & Silveiro in verbo Dispensatio, num. 1. est rigoris Juris per eum ad quem spectat misericordia canonice facta relaxatio: quam definitionem possit etiam Speculator, ubi supra absque illa additione misereatur.

Rigor autem nihil aliud est quam quidam excessus juris & quondam austeritas facta ad terrorem, secundum quod dicit Canon penitentiam imponi contrahentem secundum quod dicitur, ut in cap. Hac ratione 31. quæstione 1. & Communionem non esse dandam: etiam in fine vite, his qui deleceverunt in accusatione Clericorum: id est Episcoporum, ut in cap. Si quis Episcoporum 2. quæst. 3. Quandoque tamen rigor idem est quod subtilitas Juris, ut in cap. In litteris, infra de resist. possit. pro ut hac notatur in cap. Ut constitueretur in glo. 1. præallegata in verbo Detrahendum 50. dist. Idem dicit Hugos sed secundum Bernardum, Hilsnam & Laurentium relatos ab Archid. num. 3. rigor est jus: nihil enim aliud est quam jus rigidum, argumentum legum Generalium, §. Si quis servus, ff. de fideicommissi libertate & hoc tenet ibi Bellamera, num. 1. per textum in lege Præcepit, ff. Qui & a quibus.

Quoad secundum in dispensatione causam esse necessariam, satis constat ex definitionibus dispensationis proxime relatis; & docet Sanctus Thomas in 1. 2. quæst. 97. art. 4. nam dispensatio propriè importat commutationem alicujus communis ad singula. Unde etiam gubernator familiaris dicitur dispensator, in quantum unicuique de familia cum pondere & mensura distribuit & operationes & necessaria vite. Sic igitur in quacunque multitudine ex eo dicitur aliquis dispensare, quia ordinat quomodo aliquod commune præceptum sit à singulis adimplendum. Comungi autem quandoque ut aliquod præceptum quod est ad commodum multitudinis, ut in pluribus non sit conveniens huic personæ; vel in hoc casu, quia vel per hoc impediretur aliquid melius vel etiam induceretur aliquid malum. Periculosum enim esset ut hoc iudicio conjunctum committeretur, nisi forte propter evidens & subitum periculum; & ideo ille qui habet regere multitudinem, habet potestatem dispensandi in lege humana quæ suæ autoritati innititur, ut scilicet in periculis vel in calibus in quibus lex dedit licentiam tribuat, ut præceptum legis non servetur. Si autem pro sola voluntate licentiam tribuat, non erit fidelis in dispensatione; aut erit imprudens. Infidelis quidem si non habet intentionem ad bonum commune. Imprudens autem si rationem dispensandi ignoret: propter quod Dominus dicit, Lucæ 12. Quis putas est fidelis dispensator & prudens quem constituit Dominus super familiam suam. Hæc Sanctus Thomas cum quo consentit Archidiaconus in cap. Licet Canon. num. 3. de elect. lib. 6. nam secundum eum dispensatio dicitur quasi dicerent pensatio, quando scilicet Judex in lance mentis suæ dicerent pensata & ponderat licet magis Ecclesie expediat: scilicet sequi rigorem Juris aut æquitas dispensationem præ-

ferre, allegat Innocentius in cap. cum ad Monasterium in glossa Nisi ex causa, infra de Jure Monachorum & Hostiensis in cap. Diversis de Clericis conjugatis.

Requiritur ergo in dispensatione causa necessitatis vel utilitatis Ecclesie; nam etiam in capite De munita de Præbendis, addatur tertia causa, videlicet prærogativa meritorum: tamen hæc reducitur ad causam utilitatis, ut plenè declarat Ludovicus Romanus conf. 325. Quoad primum consultationis articulum, num. 8. versiculo Sed in proposita. Unde necessitatis & utilitatis tantum meminit textus in cap. Est illa 1. quæst. 7. in fine ibi: Quæ nec ulla necessitas nec Ecclesiastica prorsus extorqueat utilitas. Ad idem textus in cap. Mutationes 7. quæst. 1. ibi: Communis utilitate atque necessitate; & infra ibi: Quoties utilitas aut necessitas exegerit. Hæc enim duo æquiparantur, cap. Post translationem, §. cum eisdem de renunciatione. Et quidem causa necessitatis vel utilitatis in dispensatione Episcopi debet esse magna, ut notat Archidiaconus in dicto cap. Licet Canon. num. 3. versiculo Item requiritur quod talis utilitas vel necessitas sit magna de elect. in 6. per caput Canoniam. in fine 56. dist. & est expellium in cap. Excommunicati 9. quæst. 1. ibi Ad superiores autem considerare non concedimus, nisi necessitas vel utilitas maxima flagitaverit & ipsorum sancta consuetudo promeruerit; & in capite Nemo, eodem titulo & libro, ubi Gregorius X. in Generali Concilio Lugdunensi statuit ut nemo princeps Paucialium Ecclesiam alicui non constituto in ætate legitima & Sacerdotio commendare præsumat; nec tali etiam si animæ & evidenti necessitate vel utilitate ipsius Ecclesie judicente. Ad idem textum in cap. Expositi ibi: Si evidens necessitas vel utilitas exigit infra de Præbendis. Quoniam dispensationis gratia eget negotium multum, ut dicitur in cap. Dicitur 1. quæst. 7. multum: id est magnum, ut ibi exponit Hugo, Laurentius & Joannes; & qui hoc negant, ut Archidiaconus inquit: profecto Sacras regulas non intelligunt. Quod ipsum hodie aperte constat ex Decreto Concilii Tridentini in cap. 18. sess. 25. ubi statuitur, ut si urgens jussaque ratio & major quandoque utilitas postulerint cum aliquibus dispensandum esse: id causâ cogitâ ac summi maturitate atque gratis fiat à quibuslibet ad quos dispensatio pertinet; alteraque facta dispensatio subrepticè censeatur. Eodem spectat Concilii Decretum in cap. 1. sess. 23. ibi: Urgens necessitas ac evidens Ecclesie vel Reipublice utilitas; & in cap. 5. sess. 24. de reformatione Matrimonii, ubi prohibetur dispensari nisi inter magnos Principes in secundo gradu & ob publicam causam. Est igitur unanimes consonantia Canonum, Conciliorum & Interpretum, ut causa necessitatis vel utilitatis in dispensatione debet esse magna; seu quod idem est major, maxima, justa, evidens, urgens & his conimiles: quibus Sacri Canones promittunt arctum tantquam finonimis. Alioquin si ejusmodi causa desit, non est dispensatio; sed dissipatio, ut dicitur Joannes Andreas in cap. Nisi cum primum, §. Personæ in verbo Discretio de rebus. & Petrus de Anchano in reprobitione Canonum Stratata, num. 18. de Constitutione: ubi dispensans, inquit, debet habere intuitum rationis & boni universi & causam propter quam dispensat: quibus cessantibus, dispensatio non meretur appellari sed dissipatio. Idem dicit Richardus de media Villa in 4. distinctione 38. quæst. 9. art. 1. in fine relata à Felino in cap. Quæ in Ecclesiis num. 25. de Constitutione & Cælestian. in 1. 2. quæst. 97. art. 4. vel secundum Archidiaconum loco citato, num. 3. causa hujusmodi deficiente non dicitur dispensatio sed depositio; nam qui sine justa causa dispensat, deponendus est; si super hoc fuerit accusatus, ut in cap. 1. & cap. Qui in aliquo, in fine 51. dist. Ratio est, quia cum dispensatio, ut dictum est, sit juris relaxatio & vulneratio: ut ait Federicus de Senis conf. 30. An Capitulum circa princ. versiculo Sed dispensatio per caput Ipsa pectus 23. quæst. 4. & caput Ut constitueretur 50. dist. debet talis recessus à Jure communi non esse incoloratus & sine notabili causa movente. Quæ sunt verba Oldradi in conf. 327. omnia thematis repetitione, num. 1. Et non solum debet esse causa movens; sed debet exprimi, eò quod talis actus repugnantiam Juris habet, lege Sciendum, ff. De appellatione & lege cum hi, §. Si Prætor ff. de tranfact. alioquin habetur pro omnia, ut ibi latius per eum.

Quoad tertium videtur respondendum, Episcopos non posse contra Concilium dispensare etiam ex magna causa.

Quod primò aperte deciditur in Extravaganti Joannis XXII. Sancta Romana, §. Quidam autem, ibi: Quod nec eis, id est Episcopis vel eorum Superioribus: concedere licet contra formam Concilii Generalis, ubi hoc notat glossa in verbo Concilii; ponderandum est enim in eo textu non improbari dispensationem Episcoporum ex defectu causæ; sed quia dispensatio est contra formam Generalis Concilii; & sic ex defectu potestatis: ergo dispensatio non valet, etiam ex magna causa processerit; quia causa quantumcumque urgens, nunquam supplet defectum potestatis, ut tradit Baldus in lege Cunctos populos, num. 15. versiculo Ista ratio non valet, eod. De Summa Trinitate & Fide Catholica. Antonius de Butrio

in cap. Ecclesia Sancta Maria, num. 20. supra de Constit. ubi etiam Decius, num. 233. causa enim necessitatis vel publice utilitatis, qualitate dispensationis respicit; potestas vero substantiam, sine qua nulla potest considerari qualitas, lege 2. ff. de usufructu & lege Nec ullam aliis est, §. lege, Etiam si, §. Si quis absentis; & ibi Angelus in principio de petitione hereditatis, quia impossibile est predicari de nosente, ut idem Angelus ait conf. 391. Charissime frater, num. 1. Ideoque parum refert ut in Episcopo adit modus dispensandi: scilicet evidens utilitas vel necessitas; nisi etiam adit potestas que ad jussumque ad huc validitatem requiritur, cap. cum super de Officio Delegati, lege cum te, ubi Baldus num. 1. eod. de donatione ante nuptias; & idem Baldus in conf. 326. Rex Romanorum, num. 2. lib. Et constat evidenter ex Tridentini Concilii Decreto in cap. 18. sess. 25. ubi ad validitatem dispensationis non solum exigitur ut dispensatio fiat ex justa & urgens causa necessitatis vel utilitatis; sed etiam ut fiat ab eo qui potestatem habet dispensandi.

Secundò idem probatur ex textu hic inducendo eum, ut dixi supra in 1. notabili, num. 2. nam neque hic dispensationes Episcoporum Communitatem declarantur irritæ ex eo quod emanaverint sine urgens & rationabili causa; sed quia sunt contra Canonem Concilii Pictaviensis, ubi dixi: concordat textus supra in capite proximo: que jura ad hoc propositum adducit glossa in cap. cum dilectus in verbo in ætate supra de elect. Antonius de Butrio in cap. At si Clerici in Clero, & adulteris num. 17. infra de judic.

Tertiò probatur in Clementina 2. de electione ubi Coetus Cardinalium non dispensat contra Constitutionem Concilii Lugdunensis; & redditur ratio, quia Lex Superioris per inferiorem tolli non potest; & sic dispensatio inferiorum elicitur, non ex defectu causæ; sed ex defectu potestatis.

Quartò ad idem adducitur text. in c. Canonis, & c. Sicut, 15. dist. ubi Gregorius ait, sicut sancti Evangelii quatuor libros, sic quatuor Concilia suscipere, & venerari me fateor. Et quævis loquatur de Sinodo universalibus Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina, & Calcedonenis, tamen paulò post subijcit rationem generalem, que idem concludit in alius Concilii cœmunitatis, ibi: Quia scilicet, dum sunt universali consensu constituta, seu, & non illa destruit, quisquis præsumit aut solvere quos religant, aut ligare quos solvunt. Et propter Doctores intelligunt hunc Canonem procedere in omnibus Conciliis; cum omnia emanaverint ab eodem fonte Apollonica Sedis, c. Significasti, ibi: cum omnia Concilia per Romanæ Ecclesie autoritatem, & facta sint, & robur acceperint, & ibi dixi de elect. & in Concilio Lateranensi exemplificat Host. & Joan. Andr. in c. Cum laicis prop. fia. de rebus Ecclesie non alienam. & indehinc in Concilio, Bald. in tit. de Pace Constituta col. 4. §. Imperialis clementia in ver. Mos Roman. sub num. 22. in fin. Jal. in l. De quibus col. 13. num. 54. vers. Ad id quod eodem modo, ff. De legibus & Rech. de Curto in tract. de consuet. num. 546. vers. Secundo limita. Et quævis nonobstante hoc dicto Gregorio, Summus Pontifex dispensat contra Concilium; tamen hoc ideo est, quia Papa est supra omne jus humanum positivum, c. Propositi, de concess. præb. §. His ita, 25. q. 1. & ideo dispensat in omnibus statutis Ecclesie, S. Thom. quod. 4. in 2. c. significasti. At locus in Episcopis. Unde per textum in c. sicut Episcopus non dispensat contra constitutionem Concilii late sententia determinat ibi Archid. quem refert sequitur Anton. de Butrio in d. §. de adulteris, n. 17. volent vers. si autem apparet.

Quintò, Episcopi contra Canones etiam non conciliare regulariter dispensare non possunt, idque non est defectu causæ, sed quia dispensatio illis à Canone non est permissa. Causa est in capite Dilectus, supra de temporibus ordinat. ubi hoc pro generali regula constituit Innocentius, Host. Joannes Andreas, Bellamera, Antonius de Butrio, Cardin. & Abbas; & est communis & vera opinio, ut dixi plenius in eodem capite Dilectus: ergo longè minus dispensare possunt contra Canones Conciliares contra quos difficultus dispensatur, ut latè per Oldradum conf. 326. incipiente: Quod articuli, num. 1. & dicitur latius in 6. & 7. argumentis. Et propter hoc in articulo, an Edictum dispensationis respectu Episcopi sit prohibitorium: quævis Doctores abierint in diversas sententias que recentetur à glossa 1. & Antonio de Butrio in dicto cap. At si Clerici, §. De adulteris, num. 17. de judic. nihilominus etiam Doctores qui faciunt regulam per Episcopos: id est ut liceat eis dispensare contra Canones, nisi repeterentur prohibiti: tamen eam limitant, ut non procedat si Canon sit Concilii, ut per Butrium in dicto §. De adulteris num. 17. versiculo Si autem apparet; & ibi etiam Abbas num. 5. verbo Secus si Concilium non indulgeret dispensationem. Unde idem Butrius in cap. Cum dilectus, num. 13. de elect. Nota, inquit glossa, quod licet aliquo casu contra Canonem dispenseret Episcopus: hæc tamen sit regula, quod contra Concilium non dispensat Episcopus.

Sextò in generalibus Conciliis excipitur tantum autoritas 177 Papæ, dicto cap. Significasti de elect. Ergo solus Papa ex legitima causa contra Concilium dispensat; non autem Episcopus; & ita hunc textum ad hoc ponderat Abbas in dicto cap. cum dilectus, num. 10. de elect. & Andreas Barbata in additione ad Abbatem in dicto §. De adulteris in verbo concedere; Prædicta enim exceptio firmat regulam in contrarium in aliis omnibus non exceptis, cap. cum apud de Sponalibus, lege Nam quod liquide, §. finali, ff. De parentatu legitima cum suis concordantibus.

Septimò etiam Summus Pontifex reddit se difficilem ad dispensandum contra Concilium cap. post translationem, supra de renunc. autoritas enim Concilii est majoris efficacis, ut singulariter voluit Archid. in cap. 1. de conf. lib. 6. & Bald. in l. Humanum, C. De legid. & ita hunc text. notat ad hoc Anton. de Butrio. ibi in §. notab. num. 11. dicens: Nota unde sumitur illa regula, qua dicitur, quod Episcopus contra Concilium non dispensat, Clem. 2. de elect. notatur in c. fin. de fil. Presbiter. & in cap. cum dilectus, de elect. ubi gloss. notat etiam de facili contra Concilium non dispensat Papa, ut his: nam si de facili non dispensat Papa contra Concilium, sequitur ut inferior dispensare non possit & est causa, quia Concilium majori iustitiam auctoritatis quam decretum aliud simplex: Unde servatur ut Evangelium. Hæc Butrio. quo argumento utitur etiam Andr. Barbata ibi, citat.

Octavò, Concilia generalia habent clausulam derogatiam ad sequentes contrarias dispositiones, ita ut ex defectu voluntatis, nec privilegium, seu dispensatio Papæ sit valida, nisi Concilio fuerit expresse derogatum: text. est in c. ex parte, de Capell. Monach. & in cap. cum te, de etat. & qualitat. & notat Archid. in d. c. 1. in ver. Nuptiarum, de conf. lib. 6. Oldrad. dist. conf. 326. num. 1. Cæcilius Jacobus de Concilio lib. 5. art. 18. Felin. in c. Natalis, n. 2. de refer. Co. varr. lib. 4. variat. resolat. cap. 16. num. 16. vers. Sed & de his definitionibus: Ergo si Episcopi habent facultatem dispensandi contra Concilium, oporteret eos expresse Concilio derogare, alius nullus esset dispensatio, ut non credimus quemquam Episcoporum auctorem ponere in suis litteris hanc clausulam, Non obstanti generali Concilio, cui expresse derogamus, cum vix hoc fiat in litteris Apostolicis, ut in d. c. Post translationem, de renunc.

Nonò, pro hac conclusione faciunt ea, quæ in c. Dilectus, supra de temp. ordin. adduximus ad probandum Episcopos non posse contra Canones dispensare, nisi appareat eis expresse permittum omnia enim argumenta & interpretationes S. Congregationis Concilii, quæ probant Episcopos non habere potestatem dispensandi contra Canones non conciliare, à fortiori probant eos dispensare non posse contra Canones generalium Conciliorum, cum his difficultatibus derogetur, ut ostensum est supra.

Decimò, si Episcopi liceret ex magna causa contra Concilium dispensare, non esset differentia quoad hoc an constitutio esset conciliatis, nec ne: nam hoc sine magna causa etiam in calibus à jure permittis nunquam inferior dicitur pensat in lege superioris, ut patet ex decreto Conc. Trid. in cap. 18. sess. 25. & late ostensum est supra in secunda inspectione à num. 6. Hoc autem est absurdum & contra unanimes Canoniarum sententiam, qui in hac materia distinguunt an constitutio sit Concilii, an non, ut dictum est in §. argum. Undecimò, propter canonem generalis Concilii Lugdunensis, de quo in c. unis. de bigam. lib. 6. Sacra Congregatio Concilii articulo accuratè discussit declaravit Episcopum non posse dispensare cum sibi subito verè bigamo ad primam toruram & beneficia simplicia, eamque declarationem Sixtus V. ad se relata approbavit; in discussione autem illius articuli in quo inter primarios & classicos Canonistas maxime diffident, fuit proposita distinctio Gomeii de brevib. n. 20. quia ad conciliandas opiniones putat distinguendum esse, an subsit legitima & evidens causa dispensandi cum bigamo contra Concilium; an non subsit. Primo casu licet Episcopo dispensare secundum sententiam Theologorum. In secundo non liceat juxta Canonitarum sententiam, Verumtamen Sacra Congregatio hanc distinctionem non admittit, censitque absolute respondendum esse Episcopum dispensare non posse. Unde ex sententia Sacre Congregationis non licet Episcopo contra generale Concilium dispensare etiam ex magna causa necessitatis vel evidenter utilitatis.

Ultimò, Episcopos absolute non posse contra Concilium dispensare tenet gloss. in cap. cum dilectus, in ver. In ætate, supra de elect. quam sequitur & dicit esse veram ibi Anton. de Butrio. num. 13. & Abb. num. 10. gloss. in cap. Proximo, in ver. Non obstante, supra eod. gloss. 1. in cap. Dilectus, il. 1. de præb. gloss. in extravag. Joannis XXII. Sancta Romana, §. Quidam autem, in ver. Concilii, de relig. domib. Archid. in cap. Licet canon, de elect. in 6. & in cap. Sicut, num. 2. in ver. Absolvent, 15. dist. Anton. de Butrio in cap. Post translationem, in §. notab. num. 11. de renunc. Abbas hic num. 6. vers. Aut voluit dispensare. Felin. in cap. 1. num. de Sponal. Rebuff. in tract. nominat. quæst. 5. num. 30. Covarr. in 4. decret. 2. part. cap. 6. in princ. 3. n. 15. ver. Maxime, cum

fit illa constitutio in Concilio condita & Episcopi nequeant contra Concilia dispensare ex frequentatione sententia. Doctores in c. At si Clerici, §. De adulteris, ubi in specie Butr. n. 17. v. si autem apparet, Abb. num. 5. v. Secus si Concilium non indulget dispensationem & Felin. num. 5. de iudic. & hanc opinionem amplectitur Curia Romana in dispensatione super defectu etatis, ut fatetur Host. in d. c. cum dilectus, num. 9. de elect. & in c. ex tua, supra tot. & quamvis subdat contrarium de iure esse verum, ut scilicet ex causa necessitatis dispenset Episcopus; tamen eum reprehendit Butr. hic num. 5. v. Hostiensis. istud recitat dicens: Teneo quod servat curia de iure esse. Pro eadem sententia est S. Thomas in 1. 2. quæst. 97. art. 4. in corp. & ad tertium, ubi docet in lege humana publica dispensare nisi illum, à quo lex auctoritatem habet vel eum cui ipse commiserit; & ita tenet contra Concilium generale non dispensare nisi Romanum Pontificem, cum Concilia ab ipso auctoritatem accipiant, d. cap. significasti de elect. cap. 1. & 2. cap. Multis & per tot. 17. dist. latissimè Card. Alban. in tract. de potest. Papa & Concilii part. 2. à num. 188. usque ad num. 220. & loquitur D. Thomas in dispensatione ad bonum commune, quæ nisi concederetur vel impediretur aliquid melius vel induceretur aliquid malum; & sic de illa, quæ fit ex causa necessitatis vel evidentis utilitatis. Quibus demum adijungi possunt Doctores omnes, qui tenent Episcopos non posse contra canones dispensare, nisi apparet eis expressè concessum, quod censent Innoc. & Canonice fore omnes in cap. Dilectus & ibi dixi de tempore ordinat. Archid. in d. c. Licet canon, num. 3. v. Et ibi assertivè dixit de elect. lib. 6. Hi enim omnes sentunt longe minus posse Episcopos dispensare contra Concilium cui difficultus derogatur, ut dictum est supra. Predicti autem nec possunt, nec debent intelligi nisi de dispensatione, quæ conceditur ex magna causa necessitatis vel utilitatis, quia sine hac nunquam dispensatur, saltem in lege superioris, etiam in casibus à jure permittis, ut est text. in c. Ab excommunicatis, q. 9. 1. & licet ostensum est supra in secunda inspectione & in specie Abb. in d. cap. Dilectus, num. 6. primò definit dispensationem esse juris communi relaxationem cum causæ cognitione, &c. Et postea immediate ponit regulam negativam, id est, Episcopos dispensare non posse nisi in casibus expressis in jure & apertis Archid. in d. c. Licet canon, n. 6. v. Item requiritur, primò emergenti in dispensatione requirit, ut necessitas vel utilitas sit magna & mox solidissimis rationibus determinat, Episcopos non posse dispensare contra Canones; & in specie, etiam ex causa imminenti necessitatis, Episcopum dispensare non posse in impedimentis dicitur, consent multè ex recentioribus Theologis; inter quos Sor. de just. & jur. quæst. 7. art. 3. v. At verò si clericus. Corduba in Questionario lib. 1. q. 11. v. Hæc igitur 2. opin. & in Summa q. 45. §. Et secundo punto, Medina in 1. 2. quæst. 97. art. 4. Veretur in 3. part. Spreti art. 18. & in terminis notissimè Episcopum etiam ex magna causa & probabili non posse venire contra Concilium generale, tenet aperte Joan. Andr. in cap. Expositus, num. 5. v. Et sic nota, de præb. ubi reprobat Hostiensensem contrarium sententiam & respondet ad jura per eum allegata; & dictum Hostiensis esse contra commune dictum glossarum & jure non probari affirmat ibidem Butr. num. 6. Imol. num. 3. v. Et per hoc dicebat. Host. & Card. num. 9.

22. Non obstat, quòd secundum Hostiens. in cap. cum dilectus, num. 7. de elect. Episcopus si ex causa dispensat, non intelligatur hoc facere contra Concilium, quia semper necessitas à rigore juris excepta intelligitur, quæ legem non habet, c. Consilium, §. ult. infra de observ. jejun. & cap. Quid non est de regul. jur. & à juramento, ut in c. Brevi, infra de jurejur. Et licet juramentum contra utilitatem Ecclesie promulgatum vel intellectum ab Host. irrationabile judicatur, quod si ratione caret, ergò & jure c. Conjectura 1. dist.

Id inquam non obstat, quia necessitas est in duplici dispensatione; alia enim est præcisa, seu extrema & hæc exempta est ab omni lege, nec requirit superioris dispensationem, text. est in c. exiit, §. Porro, de verb. significat. lib. 6. ibi, nec ipsi fratribus jure poli in extremæ necessitatis articulo ad providendum sustentationis naturæ, via omnibus extrema necessitate decenter, concessa præcluditur, cum ab omni lege extrema necessitas sit exempta. Alia verò est necessitas non præcisa & hæc quidem præter justam causam relaxandi rigoris juris, sed tamen relaxatio hujusmodi, seu dispensatio fieri non potest nisi ab eo, qui potestatem habet dispensandi, ut in cap. 18. sess. 25. Concilii Tridentini, id est, ab eo, à quo lex accipit auctoritatem, secundum Divum Thomam præallegatum in 1. 2. q. 97. art. 4. in corpore & ad tertium & Archid. in d. c. Licet canon, num. 3. v. Et ibi assertivè dixi de elect. lib. 6. Inferior enim etiam supposita urgenti causæ necessitatis vel utilitatis jura superioris temerare, seu vulnerare non potest, cap. Inferior, 21. dist. cap. cum inferior, de major. & obed. Clem. Ne Romana, de elect. nisi

dispensatio appareat ei specialiter permittis, d. cap. Dilectus, cum materia de temp. ord. quam differentiam inter præcisa & non præcisa necessitatem in terminis d. cap. exiit, jam dudum probavit S. Congregatio Concilii, ut dixi in c. 2. n. 15. infra de stat. Monach.

Ad jura in decisione Rotæ allegata, nempe c. Tali & cap. exigunt, 1. q. 7. & c. Propositus (est c. expositus), infra de præb. responderetur propterea ibi in casibus expressis licere contra canones etiam Concilii dispensare ex magna causa utilitatis vel necessitatis, quia jura dicunt dispensari posse: tunc enim dispensatio intelligitur permittis Episcopi posse: tunc expressè non indulgetur, secundum Joan. de Lign. & Joan. Calder. in cap. At si Clerici, de jure. & fuit originale dictum Innocentii in d. c. Dilectus, de temp. ord. cum quo alii transseunt, ut ibi dixi n. 17. & tradit Silvest. in verb. Dispensatio, n. 15. v. Tertio, quando canon dicit posse fieri dispensationem & ita in specie ad textum in d. cap. Expositus, respondet Joan. Andr. ibid. n. 5. in fine.

Ad oppositionem, quod circumscriptis reservationibus Apostolicis Episcopi in sua Diocesi possunt omnia, quæ summi Pontifex in universo orbe, respondit in eodem cap. Dilectus. Imò hanc doctrinam periculosa esse diffusè ostendi in cap. 1. infra de off. ordi.

Quod ultimam decisio Rotæ 5. de jurepatron. in nov. 24. quod Episcopus ex magna causa utilitatis & necessitatis dispensare possit contra Canones, etiam Concilii, salvari potest octo infrascriptis declarationibus.

Primò enim declaratur ut procedat, quando oriretur aliqua causa urgens de novo & incognita venimiliter per Concilium tempore editæ coalitionibus. Ita in individuo prædictam decisionem Rotæ declarat Abb. in c. cum dilectus, n. 10. v. Hoc dictum patet procedere supra de elect. allegans text. in l. si dicentem, ff. Mandat. Idem in terminis tradit Silvest. in verb. Dispensatio, num. 15. ubi ait Episcopum posse dispensare contra Canones & Concilium, licet ei non concedatur expressè, ratione magis necessitatis vel utilitatis emergentis de tempore constitutiois innoxiguitate venimiliter allegat Joan. de Lignan. & Abb. in c. At si Clerici, §. De adulteris, de jud. c. idem dicit Tabien. in cod. ver. q. 14. & Armill. in verbo dispenjare, num. 20.

Declaratur secundo prædicta Rotæ decisio, ut habeat locum, dummodo super causa inopinata non possit consuli superior. Alia enim Episcopo ex causa quamvis gravi & urgenti non licet dispensare contra legem superioris; sed ad eundem superiorem debet haberi recursus. Ita Ludovic. Roman. in l. 1. §. De vico in 42. Jul. ff. Jul. Matrim. per text. in l. Divus, l. ultima ibi, Imperatori respicitur, ff. De Jul. Abb. in c. Dilectus, li. 2. col. 2. de appellat. & Petrus de Anchar. conj. 490. Viso & diligenter inspecto, num. 7. & sic etiam eandem Rotæ decisionem in terminis declarat Felin. in cap. 1. num. 50. ver. Nihilominus, supra de consuet. & est ex mente Sancti Thomæ in 2. q. 147. art. 4. ubi postquam docuit Legislatorem non intendere obligare, si quid ex specialia causa in aliquo inventiatur, quod observantia statuti repugnet immediate subnecht; Ita quoque est dispensatio adhibenda; nam si causa sit evidens, per se ipsam potest hanc licitè observantiam statuti præterire, præsertim consuetudine interveniente: vel si non potest de facili recurrere ad superiorem haberi: Si verò sit causa dubia, debet aliquis ad superiorem recurrere, qui habet potestatem in talibus dispensandi. Hæc Divus Thomas. Et hanc conditionem, ut non pateat aditus ad superiorem: ad hoc ut Episcopi licet in casibus inopinatis dispensare contra Concilium, exigunt etiam Joan. de Lignan. à Rotæ allegatus in d. c. At si Clerici & ibi etiam Abb. in §. De adulteris, n. 9. de judic. Bald. in l. Omnes populi, n. 8. ff. De just. & jur. Rom. sig. 485. C. o. in memorab. in ver. Episcopus. Mil. in repet. in ver. Dispensare, Dia. reg. 238.

Potè ad constituendum impedimentum recurrendi ad Summum Pontificem pro dispensatione in casibus non prævisis à Concilio vel à Canone, observandum est, non sufficere quamlibet distantiam ab Urbe, sed ex remotissimis regionibus tantum, puta ex transmarinis. Manifestum est enim ex Germania, Hispania, Belgio & aliis Europæ provinciis saltem que sunt citra mare Germanicum & Balticum, esse facilem recursum ad Sedem Apostolicam, ut usus docet quotidianus: nam in multis annis, quibus exercui Signaturam Sanctissimi in officio per Concilium, plerumque me reddidit in scribendo defectum ingens copia supplicationum ex partibus ultramontanis pro dispensationibus præsertim Matrimonialibus; Et id ipsum dixi expertus sum in officio Correctoris Sacre Penitentiarie in irregularitatibus ex abortu vel alio homicidio occulto provenientibus & in dispensationibus super Matrimonio contracto cum impedimento occulto dirimente, puta homicidii alterius conjugis, animo contrahendi cum alia, juxta textum in c. si quis vivente, 31. q. 1. vel ad ulterius fidei datione, ut in c. vult. infra, de eo qui dux. in Matrim. vel affinitatis ex copula fornicaria occulta, ut in c. Litteras de reser. spoliat. & in c. Inquisitioni, de sens. excomm. & in aliis consimilibus. Un-

de perperam Navarr. in manual. c. 22. n. 85. Dubium autem & laicus in d. c. At si Clerici, §. De adulteris, de judic. post Joan. de Lign. Abb. Angel. & Silvest. quos citat, licet sit Episcopus posse dispensare in impedimentis quæ impediant, & dirimunt si impedimentum sit occultum, Matrimonium publicum & separatim magno scandalo heret & ad Papam, aut ejus Nuntium potestatem ad id habentem confugi non possit, propter pauperem de alia legitima impedimenta & gloriarum de hanc doctrinam primum vulgavit Salamancæ & propter eam nonnulli Episcopi aliquoties dispensasse; & camque novissime sequitur Thom. Sanch. de Matrim. lib. 2. dist. 40. n. 3. Et enim quicquid sit de veritate hujus doctrinæ, profectò illa male fore applicata in causa Leonidensis, ut dixi in c. cum de sua, n. 15. de corpore, ut ait, nec emittente Episcopi timorata conscientie. Multoque minus servari potest quod generaliter scriptum est in Sanch. in Summ. tom. 1. lib. 4. c. 40. n. 39. & Salas de legib. dist. 20. ject. 3. num. 27. videlicet posse Episcopos dispensare in casibus Sedi Apostolicæ reservatis cum subditis, qui ob pauperem ad Urbem accedere non valent; Tum quia hujusmodi causa dicit non potest de novo emergere & venimiliter incognita temporis reservationis, cum frequentissime Sedes Apostolica cum pauperibus dispensationem conlueverit: Tum quia pro impetratione dispensationum non est necessarius personalis accessus ad Urbem, fit in impedimentis occultis tantum est, ut Confessores in partibus, suppressis nonnullis supplicationum per litteras consultam Penitentiarie Basilicam urbis vel alios, qui postea supplicationes deferunt ad nuntios sacre Penitentiarie ut praxi observat & ab ea dispensationum interea expeditur gratis omnibus etiam quod scripturum. Unde non apparet quomodo pauperes potest posse Episcopos jactam causam dispensandi.

Declaratur tertio decisio Rotæ, ut procedat dummodo periculum sit in mora: nam magna causa de novo emergens cum impedimento recens ad superiorem non fulcitur ad dispensandum, etiam in remotissimis Regionibus, si res dilacionem pateretur. Cessaret enim causa relaxandi vinculum ex lege superioris in eadem. Tertio est in cap. Prius, 55. dist. ubi apparet Episcopos non posse facultate dispensandi si hi per Canones attributa uti, nisi nulla vel eorum vel temporum periret angustia. Et ibi Archidiaz. Gemis, & alii notant legem dispensationum cessare cessante causa dispensationis. Unde constituto permissis aliquid propter periculum cessat esse casum, ut inquit Bald. in l. si per illam testam. C. Qui non pot. ad libert. servari. & sequitur Felin. alia adducit in capite Quid in Excommunicatis, num. 29. supra de Constitutiois. Ad quod optime facit, quod notat idem Bald. in Authen. Hæc, de judic. ubi ait minoribus Magistratibus non licet transgredi leges, vel Statuta Superiorum propter emergentem casum inopinatorem, sed debere illa tenaciter observare, nec ab eorum forma recedere, nisi quando superior non potest adiri & periculum esset in mora, atque ita Bald. propter emergentiam casus inopinati erigit etiam hæc duo copulative, ut non patet editus ad superiorem & periculum sit in mora, per text. qui expliciter hoc probat in cap. vult. §. in. Ne sede Vacam. lib. 6. idem probatur in l. Si longius, §. in ff. De judic. quam ad hoc allegat Petrus de Anchar. in d. c. vult. num. 4. v. Circa tertium, & cum Baldo transit Felin. in cap. 1. num. 50. v. Imò dixit Baldus supra de Consuet. & est mens Divi Thomæ in 1. 2. quæst. 97. art. 4. ubi dicit periculum fore, ut in dispensatio iudicio consilii committeretur, nisi foret propter evidentem & subitum periculum. Et contra decretum Concilii. Trid. in c. 1. sess. 23. ubi cujus quomodo cause sunt notorie interdum repentina, ne eas quidem significare Metropolitanis necesse erit.

Declaratur quarto, ut habeat locum dummodo Episcopus procedat per viam dispensationis in aliquo speciali casu, pro ut loquitur decisio Rotæ, non autem per viam statuti, ut probatur in d. cap. Prius, 55. ubi conceditur Episcopis facultas dispensandi, præsertim tamen manentibus constituto, quæ custodiendi debent, ubi nulla vel verum, vel temporum periret angustia. Atque ita permittit Episcopos dispensatio urgere necessitate, sed non canonis abrogatio, seu immutatio. Ratio est, quia Episcopi cum sint debitores, sacras Canonum regulas observare debent, ut dicitur in cap. Cum finis, 9. quæst. 1. ubi ipse appellat. text. Canonum magis, atque custodire in cap. Cum quibus, 24. quæst. 2. Igitur nullus Pontifex in totum vel in partem quolibet occasione potest convellere, vel mutare decreta Summorum Pontificum stabilita. Quæ sunt verba in cap. Institutione 25. quæst. 1. Unde nec in Synodo licet eis quicquam statere quod obviet canonis inlinitis, ut est casus in cap. Quid super his & ibi dixi de major. & obed. & ita plene consilium Feder. de Sen. conf. 17. Quæstio talis est per totum; quem refert & sequitur Petrus de Anchar. in repet. Fagnan. in l. Lib. Decretal.

Canon. statuta, de consuet. num. 188. ver. in contrarium & num. 190. ver. Accedit his aliis quæstio. Alioquin ut dicit Feder. de Anchar. Si Episcopi id possent per viam statuti, per consequens possent totum jus commune subvertere in singulis casibus à jure provisum statuto quod sentit secundum eos modicum differat ab heresi, cap. 1. 27. dist. cap. Nulli, 19. dist. gloss. in cap. 1. in ver. Facti verbi. O non si contrarium diceremus, de consuet. lib. 6. & docet S. Thom. opus. 19. cap. 3. de quo scripti plenus in d. c. Quid super his de major. & obed. Et hanc differentiam inter dispensationem & statutum ponit expresse idem Feder. de Sen. conf. 275. Casus talis est, num. 2. v. Non obstat ad præmissis, ubi propterea dicit Episcopos dispensare posse cum illegitimi in multis casibus contra jura; tamen non possit super hoc facere legem vel statutum ut illegitimi possint promoveri, reddens rationem, quia lex & constitutio respiciunt futura; & sic per eam inducuntur homines ad peccandum; sed dispensatio respicit præterita, id est, super eo, quod jam factum est, dispensatur, ut in cap. Quædam de jurejur. & l. Si unus, §. Patis ff. De Patis. Hinc S. Congregatio Concilii alios consulta à an contra cap. 15. sess. 24. Concilium Provinciale aliquid statueret possit veluti si aliquis Baro pretextu inimicitiarum cum Episcopo & ejus Clero veller confiteri Presbitero etiam approbato à suo Ordinario censuræ non posse.

Declaratur quinto, ut quoad dispensationem in gradibus prohibitis procedat, dummodo Matrimonium sit jam publicè contractum, impedimentum sit occultum, & separatim sine magno scandalo fieri non possit pro ut requiritur Silvest. in ver. Dispensatio, num. 1. ver. Licet quibus consilium Navarr. in Man. cap. 22. num. 85. ver. Dubium autem. Tabien. & Armilla citati num. 24. in prima declaratione. Alioquin si Matrimonium esset occultum, aut nondum contractum, cessaret ratio magis scandali, super qua fundatur justitia dispensationis. Quin imò si Matrimonium esset occultum aut impedimentum publicum, potius esset scandalum ut conjuges pergerent in copula fornicaria. Unde non honè Basil. Pontius de Matrim. lib. 8. cap. 13. num. 6. & alii moderni scripserunt Episcopum posse dispensare in articulo mortis in Matrimonio etiam contrahendo ad legitimandum prolem. Et tanè nec Navarr. nec qui ante eum scriperunt aucti sunt tradere hanc doctrinam, nisi prædictis conditionibus concurrentibus, Basil. verò & alii hanc doctrinam libere extendunt ad impedimentum etiam publicum; imò & ad Matrimonium contrahendum; & cum causa facta levi. Quis enim urget legitimitas prois ex paupere matercula, ut inferior dispensare debeat in casibus Summi Pontificis reservationis: unde arbitror eo um sententiam servari non posse ad Ordinarie oblique incurri excommunicationis, qua in Bulla Cœne feruntur, usurpantes Jurisdictionem & Jura ad Sedem Apostolicam pertinentia, ut in similibus casibus supra respondit Sacra Congregatio Concilii. Ad quod facit quod nota supra de temporibus Ordinationum, ubi concilians regulam prædictam Decretalis cum contraria regula Decretalis Navarr. de sens. excomm. dat unam solutionem: dicens Episcopos posse quidem dispensare super jam factis; ut tolleretur nisi prohiberetur, ut in dicto cap. Navarr. sed nunquam posse superfaciendo; id est ut aliquid fiat contra Canones, nisi ubi permittitur à Jure, ut in dicto cap. Dilectus allegat cap. Hoc videtur 22. quæst. 5. quam solutionem ponunt ibi etiam Joan. Andreat. num. 13. Antonius de Butrio, num. 9. Bellamera, num. 4. verbo Tertio solutio & Abbas, num. 5. & fuit dictum Petri de Sempione, §. de adulteris infra de judic. Potest igitur admitti ut prædictis concordantibus, Episcopos aliquando dispensare possit super Matrimonio contracto: non tamen super contrahendo; quia super Jure prohibitorio, infans à Principe non dispensat, ut nota Innocentius in cap. Vel non est tempus, supra de temporibus Ordinationum. Bart. in lege Barbaricus, ff. de Officio Prætorii & Petrus Brixienis in retractorio in verbo Dispensatio.

Declaratur sexto, ut prædicta facultas dispensandi in impedimentis dirimentibus ubi Matrimonium est publicum & impedimentum occultum; procedat in foro conscientie tantum; non autem in foro externo: pro ut observat Sacra Penitentiarie exemplo Concilii Tridentini in cap. 6. sess. 24. quod tribuit Episcopis facultatem dispensandi in irregularitatibus & infirmitatibus ex delicto occulto & oventibus; non tamen deducit ad forum contentiosum & absolvendi à casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reservatis pro solo conscientie foro. Et tradunt ex recentioribus Henriquez, libro 12. de Matrimonio, cap. 3. num. 2. & Sanchez in Tract. de Matrim. lib. 2. dist. 40. num. 10.

Declaratur septimo, ut eadem facultas locum habeat dummodo qui petunt dispensationem contraxerint Matrimonium bona fide, id est cum probabili ignorantia impedimenti alia enim indigni essent dispensatione, argum cap. Frater,

non vitat secundum Antonium de Butrio in 1. notabili; in conclusionem vero velintur se ad possessionem & consequenter non obulerit se probatorem de proprietate & titulo, quia libellus cognoscitur ex modo concludendi, non narrandi: ut est casus in cap. Ex parte B. infra de foro competenti; & observat idem Butrio hic num. 12. & Joannes de Anania, num. 16. in finem. Id, inquam non obstat, quia de hac conclusione super possessio nullibi apparet ex littera: quin imo, cum Clericus in libello narraverit simul possessionem & proprietatem, ut Butrio fatetur & Papa de utroque inquiri mandaverit, vellemus est presumptio, quod utrumque deduxerit in conclusione libelli, cui commissio Papae praesumitur esse conformis, l. 1. c. De diversis refer. ubi est casus e. In inter dilectus, §. Cateram, infra de fid. instrum. & respondit Gemin. conf. 47. Supplicatur Pope, num. 1. vers. Nam in rescripto de Roman. conf. 132. Ut retulit in princ.

Præterquam quod coram Papa procedit libellus etiam sine conclusionem, secundum Innoc. in c. 1. n. 1. v. Nisi causa coram Papa ageretur, infra de lit. contest. Rursus obstat, quod Papa hic maceret restitui Capellam spoliato, una cum fructibus perceptis, ac etiam qui percipi potuerunt, secundum gloss. ult. quod est proprium in interdictione possessio recuperanda, cap. Graviter infra de restitu. spoliat. & ponderat hic Hostiens. in fin. Joan. Andr. num. 3. in ver. Electus, Anch. in 1. notab. & plerique alii: Nam respondetur fructus perceptos & qui percipi poterunt a foron debent spoliato, quando docet non solum de possessione & spoliatione; sed etiam de titulo & proprietate ut hoc casu: ne sit melior conditio Prædo & manebat, quam legitimus possessor & titulus: contra text. in c. Ad decimas, de restitu. spol. lib. 16. & c. Licet casum, non ibi not. infra de probat. cum mult. siml. Unde argumentum hoc in quo tantum vim faciunt Doctores concludit quidem hunc clericum egisse possessio, sed minime concludit, quin simul etiam agens petitorio: Et ex his arbitror optime salvari posse intellectum gloss.

Secundo nota ibi, personam, appellatione personæ intelligi Rectorem Ecclesie, ut hic & in c. ad extirpandas, infra eod. & de Innoc. in c. De multa, num. 6. infra de probat. ubi adnotavit in Anglia Personam Ecclesiarum dici que præsent Ecclesiis, qui alibi dicuntur Curati, ut e. Personam infra de appellat.

Tertio nota ibi, seu perpetuum Vicarius, Rectorem & Vicariam perpetuam à pari procedere quoad prohibitam successionem filiorum in beneficiis parentum. Nec mirum, quia secundum Goffred. hic, Vicarius perpetuus habet jus in Ecclesia & sine causa removeri non potest, c. Providas, c. Ad hac & in fin. infra de offic. Vicar. c. G. Perpetuus, infra de fide instrum. c. Pujalasti, supra de refer. sicut emphiteuta & quod ad modicum tempus conditum jus habet in re, l. 1. & in fin. ff. si ager veligal. l. 1. §. Quod ait, ff. De superfluebus. Item perpetuus Vicarius, secundum Anch. hic in fin. pro Rectore habetur & ut ait Butr. in 3. notab. dicitur intulatus sicut Rectore, ad quod vide quae scripsi in c. ex parte, num. 1. & seqq. & n. 19. de offic. Vicar. Aliam rationem assignat hic Hostiens. num. 1. in ver. ejusdem. Nempe quia rector & Vicarius perpetuus eandem curam habent in solidum, cum talia divisionem facile non recipiant, ut notatur in c. 1. infra de jurepatr. Unde si filius institueretur Receptor postquam pater fuit Vicarius perpetuus; vel e converso daretur successio in eod. em vel conditum iure contra Canonum instituta, ut notat idem Hostiens. in c. Ad hac, ad fin. in v. Praesumptio, infra eod. Non obstat c. Ad extirpandas, infra eod. quod loquitur simpliciter de Vicario. Quoniam illa Decretalis intelligitur secundum hanc & sic de Vicario perpetuo, ut ibi notat gloss. in ver. Vicarii, Innoc. in eod. ver. Host. n. 1. in ver. Persona & Belan. in princ. Henric. Boch. in capite Nimit, num. 7. infra eod.

Ultimo nota id, quod dictum est in Summario, videlicet filium de jure præci posse Ecclesie, in qua pater non fuit intulatus, sed tantum nomine filii ministravit, ut Vicarius conductus, seu Capellanus amovibilis & hic notat gloss. pen. Host. num. 1. in ver. Ministravit & num. 3. in ver. Natus, Butr. in 4. notab. & Anch. in ultim. notab. Et nota dispositionem hujus textus, quatenus intelligatur etiam de filio illegitimo, non fuisse substatam à Conc. Trid. 1604. sess. 25. ut ex sententia S. Congr. dixi in c. Ad extirpandas, n. 16. infra eod. An autem substatam fuerit per Costit. Clem. VII. quae incipit, Ad Canonum conditorem, scripti in prædicta Decretali Ad extirpandas, n. 17. & seqq. ubi plenè videas.

DE OBLIGATIS AD RATIOCINIA ORDINANDIS, VEL NON.

Ex Concilio Carthag.

CAPUT I.

Magnus Episcopus August. dixit: procuratores, actores, executores seu curatores pupillarum si debeant ordinari; Gratus Episcopus dixit: si post deposita onera & reddita ratioe, actus vitæ ipsorum fuerint comprobati in omnibus, debent cum laude Dei (si postulati fuerint) honore munerari: si enim ante libertatem negotiorum vel officiorum fuerint ordinati, Ecclesia infamatur. Universi dixerunt: Rectè statuit Sanctitas vestra; ideòque ita est nostra sententia.

SUMMARIUM.

- 1 Obligatus ratioe deposita onere & reddita ratione ordinari potest, scilicet verb. non & num. 11. & 22.
2 Clerici non possunt esse Procuratores, nec Advocati in foro seculari, nisi pro Ecclesia, miserabilibus personis, con-sanguineis & quorum negotia de jure gerunt.
3 Secus in foro Ecclesiastico.
4 Clerici auro negotium Clericorum, vel etiam laicorum in foro seculari procurare non prohibentur.
5 Clerici non possunt esse conductores.
6 Clerici possunt onere fructus Ecclesie ad tempus.
7 Curator dari potest etiam pupillo.
8 Tutor testamentarius, vel datus ordinari non debet ante depositam tutelam & redditas rationes; scilicet si tutor sit legitimus.
9 Tutela legitima est, quae jure agnationis, vel cognationis defertur.
10 Filius vulgus conceptus nullam agnatum habet, neque cognatum.
11 Ratioe qua sunt.
12 Obligatus ratioe prohibetur promoveri ad Ordines, sed non ad dignitates.
13 Clerici prohibentur administrationes suscipere, sed non prohibentur eligi dum tolerantur.
14 Debent tamen suscipi ab executione Ordinum quousque rationes reddiderint.
15 Obligati ratioe prohibentur in aliqua religione ad habitum & professionem admitti; Sed si de facto admittantur, professio non est irrita.

- 16 Obligatus iuramento ad librum scribendum, vel aliud scriptum exhibendum, an possit religionem ingredi, & non seqq.
17 Ingratis aboletur Religio ingressu.
18 Iuramentum non valet, quod in malis committat.
19 Obligati ratioe quos ab officio prohibentur ordinari.
20 Ordinari qui non debet ex casu ordinatione Ecclesia infamatur.
21 Executio sententiae capitalis, an sit differenda si comparat aliquis, dicitur rem esse sibi obligatum ad reddendam rationem alicujus administrationis, vel negotiationis.
22 Administratores honorum aliorum, an & quibus casibus prohibentur ordinari ante dimissum officium & reddita ratioe & non. seqq.
23 Quid in administrationibus Ecclesiasticarum vel miserabilium personarum.
24 Et quid in administrationibus personarum secularium non miserabilium.
25 Laicus, qui sine ulla fraude factus est Clericus, an iudicari & puniri possit à iudice seculari pro obligationibus contractis vel delictis commissis ante Clericatum & non. seqq. & numer. 64.
26 Privilegium superveniens universali ter & liberat ab obligatione, quod quis antea tenuerat. Declaratur, num. 42. vers. Non obstat.
27 Sacerdotium superveniens tollit munus publicum & solvit compromissum gratis initum.
28 Ordinatus in fraudem fore seculari, an pro maleficio commissi ante Clericatum coerceri & puniri possit à iudice laico & non. seqq. usque ad num. 35. & numer. 65.
29 Clericus, qui dimisso habitu & tonsura delinquit, & postea habitum & tonsuram reassumit & Ecclesia inseruit, gaudet privilegio fori, nisi reassumserit habitum in fraudem.
30 Fraus in omni dispositione intelligitur excepta.
31 Cap. Odoardus de solut. non iuragatur doloso.
32 Clericus in fraudem promotus non potest à iudice laico personaliter distringi, nisi persona sit praeventa, & n. 51. & seqq. & num. 71.
33 Cognitio an Clericus fuerit ordinatus in fraudem, spectat ad iudicem Ecclesiasticum, & interim iudex laicus non potest procedere & non. seqq. & num. 74.
34 Clericus qui dimisso habitu & tonsura dedit mandatum ad committendum delictum, quod fuit commissum postquam habitum & tonsuram reassumit & Ecclesia inseruit, gaudet privilegio fori, nisi reassumserit habitum in fraudem.
35 Fraus an presumatur ex hoc solo, quod quis fuerit ordinatus post maleficium commissum, an verò requiratur, ut ante Clericatum fuerit in Curia seculari conventus vel accusatus, aut in crimine deprehensus, & non. seqq. usque ad num. 41. & num. 72.
36 Quid si fuerit ordinatus longè post commissum delictum. Et quid si in continenti, num. 38.
37 Fraus iustitiae sicut excluditur ex temporis intervallo, ita arguitur ex brevitate temporis & non. seqq.
38 Fraus an presumatur ex infamia criminis ante Clericatum.
39 Vatam praecedens Clericatum vel Monachatum excludit suspensionem fraudis.
40 Laicus conventus in Curia seculari, qui postea factus est Clericus, an pro illa causa à iudice laico iudicari & puniri possit, & non. seqq. usque ad num. 77.
41 Continuitas causae non debet dividit. Declaratur num. 49.
42 Reus per Ecclesiam transiens dum ad supplicium ducitur, gaudet immunitate nec potest inde violenter extrahi, & numer. 61.
43 Declinatoria fori noviter orta opponitur etiam post litem contestatam.
44 Res alterata, vel consecrata non restituitur priori domino. Declaratur, num. 60.
45 Fori adiectio aliud est & aliud mutatio.
46 Per Clericatum mutatur status & forum quiniò & generi fori.
47 Fori privilegio Clericus nec tacite, nec expresse potest renunciare. Declaratur, num. 56. & 59.
48 Clerici coercitio est jurisdictionis merè spiritualis, quae non cadit in laicum. Declaratur, num. 56. & seq.
49 Votum Domini Robulserii à Signatura Iustitiae approbatum super articulo, An instantia contra laicum inchoata in foro seculari transeat in Clericum successorem, & non. 61. vers. Non obstat.
50 Theorica notabilis Joan. Andr. à DD. approbata super Fagnan. in l. Lib. Decretal.

- jurisdictionem in laicum, qui lite pendente factus est Clericus vel professus.
51 Laicus qui dum detineretur in carcere Curia seculari factus est Clericus vel professus, potest à iudice laico distringi & puniri etiam in persona & non. 85.
52 Reus ad mortem damnatus Eucharistiam suscipiens non gaudet immunitate.
53 Index laicus qualiter & quando possit procedere contra Clericum ordinatum lite pendente, restringitur ocio conclusionibus ex dictis Joan. Andr. & Gandisfarum.
54 Et conclusiones omnes rediguntur ad unum.
55 Jurisdicchio iudicis laici in causa ante Clericatum praeventa perpetuatur in Clericum propter principium habile; licet deveniret ad casum à quo non potuit inchoari.
56 Clericus agens contra laicum in foro seculari potest ibi civiliter reconveniri.
57 Clericus haeres laici conventi in foro seculari, an teneatur ibi causam prosecui & non. 61. vers. Non obstat.
58 Res sacra nullo casu contractari potest, nisi à sacerdotibus & Deo dicatis hominibus.
59 Immunitas non sicut concessa personis ad Ecclesiam con-surgentibus, sed ipsi Ecclesie.
60 Clericus qui post quaestionem sibi notam in foro seculari ordinatus est non sponte, sed tractus à superiori, an in causa illa teneatur coram iudice laico respondere.
61 Laicus, aut Clericus non beneficiatus non potest cogi ad ordines suscipiendos etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesie.
62 Laicus post commissum delictum sine ulla fraude prima tonsura initatus omnino eximitur à jurisdictione iudicis laici, tam quoad personam, quam quoad bona ex sententia Sac. Congregationis Concilii.
63 Sed si in fraudem, eximitur nihilominus quoad personam. Sed non quoad bona, num. 71.
64 Praevocare tamen debet declaratio super fraude; num. 74.
65 Quae declaratio pertinet ad iudicem Ecclesiasticum ibid. vers. Quinto conclusio.
66 Clericus post delictum in fraudem promotus, an sit degradandus & tradendus Curia seculari personaliter puniendus.
67 Degradatio an requiratur in Clerico prima tonsura, & non. 70.
68 Clericus prima tonsura incorrigibilis non potest puniri à iudice laico antequam fuerit traditus Curia seculari praevia declaratione Ecclesiastica super delicto.
69 Clericus assiduus potest à iudice laico puniri, etiam absque alia degradatione; requiritur tamen declaratio Ordinarii super qualitate assidui.
70 Clericus conjugatus, qui post dimissum habitum & tonsuram delinquit & in Curia seculari condemnatus fuit, & deinde habitum & tonsuram reassumit, & Ecclesia inseruire capit, an possit à iudice laico iudicari & puniri, & non. 81. & seqq.
71 Index Ecclesiasticus tantum cognoscit, an Clericus fuerit ordinatus in fraudem, an duxerit unicum & virginem, & an inceperit in habitu & tonsura, & interim iudex laicus cognoscit.
72 Homicida & spurius licet tonsurari non debeant, tamen tonsurati recipiunt characterem, sed non ordinis executionem.
73 Laicus conventus in Curia seculari, qui postea in aliqua religione professionem emisit, an possit pro illa causa à iudice laico iudicari & puniri, & non. seqq. Et quid infra annum probationis, num. 79. Et quid in eo, qui factus est Beccletus vel Tertiaris, aut miles S. Gaudentii, num. 80.
74 Professus & Clerici quoad privilegium fori à pari procedunt.
75 Signatura quid senserit in muliere, qua lite pendente in foro seculari effecta est Mantellata, seu Pizzocara S. Augustini.
76 Clericus conjugatus per dimissionem habitus non perdit perpetuò privilegium fori, sed ad tempus quandiam habitum non deserit.
77 Clericus immittens se enormitatibus, an perdat privilegium fori.
78 Laicus inquisitus, & carceratus in Curia seculari, & postea dimissus sub fideiussione de se representando, si interim fuerit ordinatus, an possit pro causa illa à iudice laico ad carceres revocari & puniri, & n. seq.
79 E et carceribus dimissus sub fideiussione de se representando censetur adhuc detentus.
80 Clericus Ecclesie non inseruitur, cui Episcopus beneficium contulit, dum detineretur in carceribus Curia seculari puniri potest à iudice laico etiam pana corporis afflictiva.
81 Ecclesia potest declarare Clericorum exemptionem à saec.